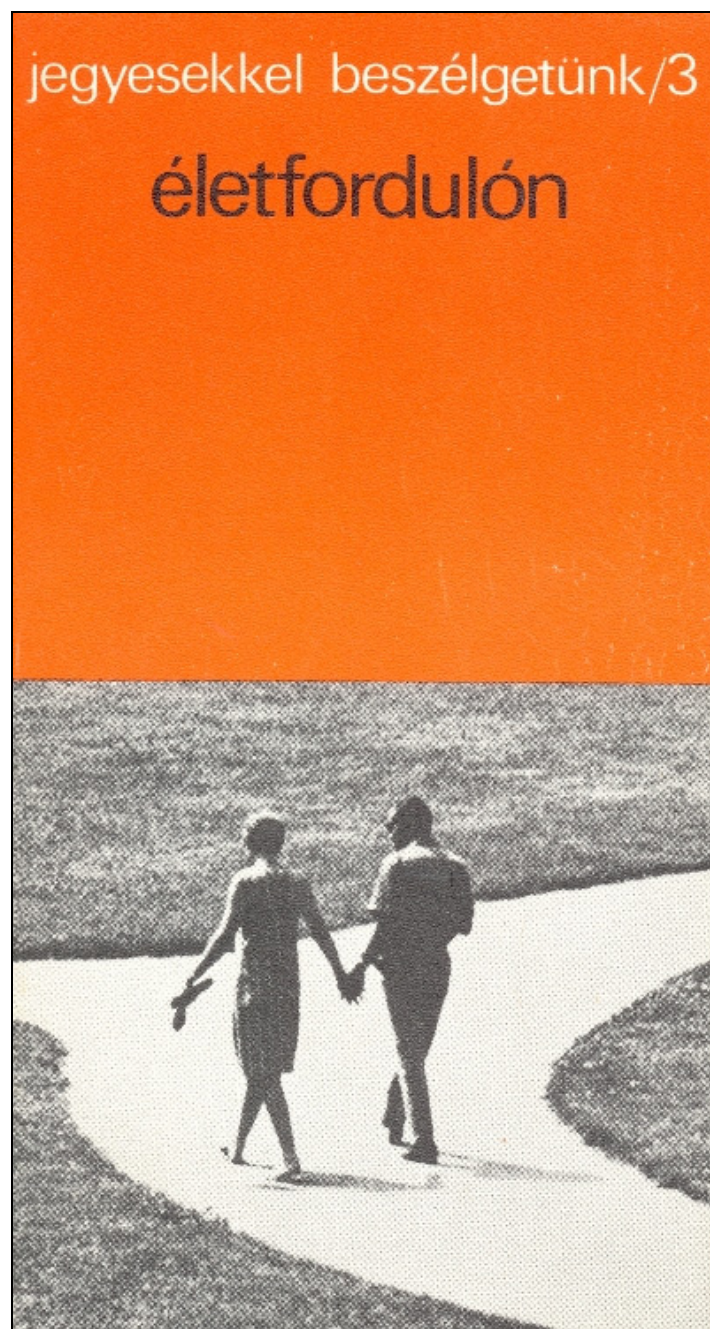

Török Jenő (szerk.)
Életfordulón
Önvizsgálat és tájékozódás (gyűjtemény)

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

**Török Jenő (szerk.)
Életfordulón**

Önvizsgálat és tájékozódás (gyűjtemény)

Jegyesekkel beszélgetünk / 3

Egyházi jóváhagyással

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című füzet második kiadásának elektronikus változata. A füzet 1974-ben jelent meg Bécsben az Opus Mystici Corporis kiadásában, a „Jegyesekkel beszélgetünk” című sorozat harmadik tagjaként. Az elektronikus változat Valentiny Géza prelátus úr, az Opus Mystici Corporis vezetője, engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog az Opus Mystici Corporisé.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Előszó.....	4
Nem-keresztények Titkársága (Vatikánváros): A keresztény hit rövid foglalatja.....	6
A keresztény esemény.....	6
A keresztény bölcsesség.....	13
A keresztény élet.....	21
Függelék.....	29
A. Liégé: „Szabad-tilos” morál – vagy krisztuskövetés? A keresztény és a bűn.....	31
M. Thurian: Életünk Krisztusban.....	34
J. L. Lebet – Th. Suavet: Önvizsgálat.....	40
Vétkék önmagunk ellen.....	40
Vétkék mások ellen.....	41
Vétkék az egyház ellen.....	43
Vétkék Isten ellen.....	45
Saint Séverin (Párizs) papi munkaközösség: Lelkiismeretvizsgálat.....	47
I. Alapvető kérdések.....	47
II. Általános kérdések.....	47
III. Különleges kérdések.....	48
J. L. Lebet: Életstílus.....	51
J. L. Lebet: Életelvek.....	52
A keresztény életről szóló korszerű irodalom.....	55

Előszó

Az emberi élet nem egyforma mozzanatok és történések sorozata, hanem bizonyos jelentősebb, ún. sűrűsödési pontokat különböztetünk meg benne – hangoztatja korunk jeles német dogmatikusa, *W. Kasper* – amelyben az emberi lét különös intenzitással eszmél magára, és – a hívő esetében – Istenre. Ilyen lényeges sűrűsödési pontja életünknek, mondhatjuk az emberi élet egyik legfontosabb fordulópontja a házasságkötés, a nagy vízváltató a magános élet és a kettesben való élet, majd a családi élet mesgyéjén.

Kedves Ifjú Pár, akik ez előtt a döntő fordulópont előtt álltok: Nektek szánja eszmélődésre, önvizsgálatra és tájékozódásra e füzetet a kiadó.

Önvizsgálatul. Ilyenkor igen hasznos önmagunkra eszmélnünk. Nemcsak az évszázados bölcsesség alapján: „Ismerd meg önmagadat!”, – hanem a párvalasztás idején a másik elv értelmében is: „Ismerjük meg önmagunkat, hogy jobban megismerhessük egymást!” Ki vagyok én? Kivel vágok neki az életnek? Ki az, akitől remélhetem, hogy kiegészít engem és akinek önmagam adva, teljesebbé válhat velem? „Hol a leány, ki lelkem repülését / Követni bírná te kívüled? / És hol a férfi, aki énkívülem / Szíved mélyére lemerülhet?” (Petőfi) Nagy kérdés ez. Érdemes jól önmagunkba nézni. Ehhez, és nem utolsó sorban az életfordulón szokásos életgyónáshoz segítsen e könyvecske lelkiismeretvizsgálata, önvizsgálata.

Tájékozódásul. Kivel és hová? Milyen úton? Milyen elvek jelzik életutunk irányát, melyek lesznek útjelzőink? Hasznos ilyenkor életelvekről is gondolkodni. Ezért idézzünk a francia katolicizmus nagy egyéniségének, a zsinat egyik előfutárának, *J. L. Lebre*t-nek életelveiből. Azért fordulunk e nagy egyéniség írásához, – aki nélkül az „Egyház a modern világban” c. iránymutató konstitúció így nem jöhetett volna létre, ahogyan létrejött –, mert nem kispolgári, kisszerű, hanem nagystílú, nagyvonalú életre akarnak vállalkozni a mai fiatalság értékeisebbjei. A hiteles keresztény élet nem kisszerű, hanem nagystílú élet, a Krisztus-követés, a tökéletességre törekvés jegyében. Ezért mertünk *P. Lebre*t-vel nagyigényű, nagystílú elveket felmutatni: Így lesznek a keresztények a pluralista társadalomban megbecsült munkatársakká.

Ez az útkeresés a hívő keresztény számára új fényben, új távlatban lehetséges – a hit fényénél. Épp ezért a fordulóponton érdemes tudatosítanunk – a rég elfelejtett hittani ismereteket felidézve –, vagy tán most ráeszmélnünk: mit mond hitünk? Ezért adjuk a keresztény hit rövid foglalatát, a nem-keresztényekkel való dialógusra illetékes vatikáni titkárság hivatalos megszövegezésében. Életfordulóról lévén szó különös érdeklődésre tarthat számot: mi a keresztény élet? A szabad-tilos útjelzők jelezte külső törvénykövetés vagy Krisztus-követés, jobban mondva: élet Krisztusban? Erre ad választ *A. Liégé* atya és a taizéi protestáns teológus, *M. Thurian* írása.

Legyen ez a füzet termékeny eszmélődés forrása éltetek egymásba fonódó közös útja előtt, az embertársak s az emberi közösség, a haza és az Egyház szolgálatára. Krisztus szellemében. „Gondolj merészet és nagyot – és tedd rá éltedet.” (Vörösmarty)

A KIADÓ

Jegyzet

Szemelvényeink eredete.

1. A keresztény hit rövid foglalatát: Ez az okmány a nem-keresztényekkel folytatandó dialógusra illetékes vatikáni Nem-keresztények Titkárságának hivatalos kiadványa. Az előszót Paolo Marella bíboros, a Titkárság egykori elnöke írta. Sorait ezzel zárta: „...minthogy az evangélium élet, béke és öröm az Isten lelkében, a kereszténységet teljességgel nem értheti meg más, csak aki az életében is kipróbálta”. – A szöveget a „Hitélet

Kiskönyvtára” 4. köteteként Újvidéken megjelent F. Lelotte: Beszélgetés a Mesterrel c. könyvből közöljük a kiadó engedélyével.

2. „A keresztény és a bűn” c. fejezetet P.-A. Liégé: Tanúim lesztek! című kiadványunkból (Bécs, 1970) vettük (126-129. l.).

3. Az „Életünk Krisztusban” c. fejezet Max Thurian: L’essentiel de la foi (Amour et vérité se rencontrent) Taizé (Les Presses de Taizé) 1972. 31. fejezete; a teljes mű kiadása előkészületben van.

4. Az „Önvizsgálat” c. fejezet a J. L. Lebre et Th. Suavet: Examen de conscience (Paris, Les Editions Ouvrières, 1970) c. kis (16°) füzet teljes fordítása.

5. A „Lelkiismeretvizsgálat” a párizsi Saint Séverin Papi Munkaközösség „La Confession” c. művének (Desclée de Brouwer kiadása) függelékében jelent meg, teljes magyar fordítása pedig az „Így is vizsgálj meg a lelkiismeretedet” c. füzetben, kiadásunkban (Bécs, 1964) jelent meg, azóta kifogyott; itt rövidített szövegét hoztuk.

6. Az „Életstílus” és „Életelvek” c. fejezetben található elvek Lebre „Principes pour l’Action” (Paris, Économie et Humanisme – Les Editions Ouvrières, 1962. 4. kiadás) c. művéből valók, néhány lapalji mondás és az „Ima Krisztushoz” pedig az Action marche vers Dieu c. könyvéből (Paris, Économie et Humanisme – Les Editions Ouvrières, Paris, 1949; utóbb megjelent a Livre de Vie sorozat 74. köteteként.)

Az itt először közölt szövegek fordítói: 4. Bihari Pál, 3. és 6. a szerkesztő.

Nem-keresztények Titkársága (Vatikánváros): A keresztény hit rövid foglalatja

A keresztény esemény

Jézus Krisztus

1. A kereszténység egy történeti személyiségtől, Jézus Krisztustól ered, aki a három kontinens és civilizáció, Ázsia, Afrika és Európa találkozási pontjában fekvő, antik Palesztinában született, élt és halt meg. Az ő létezésétől számítják a modern kor századait.

2. Jézus Krisztus Betlehemben született, Izrael törzséből. Történeti tanúságtételek szerint az édesanyja, egy Mária nevű szűz, csodálatos körülmények között foganta. Krisztus, életének túlnyomó részét csöndben és mindennapi munkában töltötte el, a Názáret nevű kis faluban.

3. Mintegy harmincéves volt, amikor földijeinek körében tekintélyt sugárzó nyilvános prédikációba kezdett, mindenkihez eljuttatva ezt a döntő üzenetet: „Isten hív benneteket, hogy térjete meg, higgyetek benne és lépjete be az ő országába.” A szellemi megújulást sürgető felhívás ez, de ugyanakkor a fölszabadulás és az öröm üzenete is: Jézusban Isten fordul az emberekhez, hogy meghívja őket, lépjenek közösségre vele és nyerjék el tőle azt a boldogságot, amelyre törekcsenek.

4. Krisztus boldognak mondotta az alázatosakat, a szelídeket, az igazakat, az irgalmasokat, a béke szeretőit, az egyszerűeket és az őszintéket; a szakítás bátorságát követelte a bűn minden formájával, a legnagyobb áldozatok árán is, megnyitva a jövő élet távlatait, mondván: „Mit használ az embernek, hogy az egész világot megnyeri, ha utána lelkének kárát vallja?” Mindenki nek azt tanította, hogy Isten előtt kicsinek érezze magát, hogy a többieket testvére nek tekintse, és kész legyen a megbocsátásra, mint ahogy Isten is valóban megbocsát minden embernek. Ily módon mindenkinek megadta a reménységet és annak lehetőségét, hogy bizalommal tekintsen Istenre.

5. Megáldotta a munkát és a családot, megosztotta velük az élet fájdalmát és tapasztalatait, egyértékűnek tekintette a férfi és a nő méltóságát. Különösen kedvelte a gyermekeket, méltányolta a barátság és a nemzet értékeit. Mielőtt meghalt volna, ezt az utasítást adta tanítványainak: „Szeressétek egymást, mint ahogy én is szeretlek benneteket: az emberek abból ismerik meg, hogy a tanítványaim vagytok: ha szeretitek egymást.”

6. Az emberek szenvedése iránti együttérzésből és hogy kimutassa, hogy az Isten üdvössége jelen van benne, sok csodát tett, meggyógyítva született vakokat, járóvá téve nyomorékokat és bénákat, föltámasztva halottakat: tényekkel bizonyította be így, hogy valóban Isten küldötte a földön.

7. Önmagáról és küldetéséről személyesen tárt föl tanítványainak annyit, amennyit megérthettek, halála után megígérve, hogy Isten elküldi a Lelket, aki az igazság teljes megértésére vezeti el őket. Istent mindenkor Atyjának nevezte és önmagáról, mint a Fiúról beszélt, akit az Atya küldött, az övével azonos hatalommal, de aki mindenben alá van vetve az Atya akaratának, amelyből, mint mondotta, úgy táplálkozik, mint az élelemből.

8. Életének célja az volt, hogy betöltse azt a küldetést, amelyet az engedelmesség és szeretet szellemében önként vállalt. Azt mondotta „nem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem, hogy szolgáljon és életét adja váltságul az emberekért”. Önmagát a jó pásztor képével ábrázolta, aki életét adja juháiért, és halálát az elvetett maggal állította párhuzamba, amely feloszlik a földben, hogy végül kikeljen és bő termést hozzon.

9. Szavai és magatartása gyanakvást keltettek népének vallási vezetőiben, akik elhatározták, hogy megsemmisítik; ő azonban, noha tudomása volt az életét fenyegető veszélyről, semmit sem tett annak érdekében, hogy elkerülje, egészen addig a napig, amikor elfogták és fogolyként adták át Poncius Pilátus római kormányzónak. Ez utóbbi, gyöngeségből és számításból a megszegyenítő kereszthalálra ítélte, s a kereszten halt meg, életét az Atyára bízva és megbocsátva azoknak, akik keresztre feszítették. Az a római tiszt, aki a kivégzőosztagot vezette, miután meghalni látta, felkiáltott: „Ez az ember valóban Isten fia volt.”

10. Néhány tanítványa eltemette, és ellenségei biztonsági intézkedéseket rendeltek el sírja körül; ennek ellenére a harmadik napon a sírt üresen találták, és Jézus feltámadottan jelent meg, ahogy megígérte, és több ízben is nyilvánvalóan megmutatta magát tanítványainak, akik később tanúságot tettek róla, hogy saját szemükkel látták és saját kezükkel tapintották feltámadottan. Később, egy napon a jelenlétükben az ég felé emelkedett és eltűnt, véget vetve látható küldetésének a földön. Bejelentette, hogy ünnepélyesen visszatér az idők végén, hogy begyűjtse vetésének gyümölcsét és megadja mindenkinek, ami cselekedetei szerint jár neki.

11. Jézus szavait és legfontosabb cselekedeteit tanítványai az evangéliumok négy kis könyvében gyűjtötték össze; a keresztények számára ezek alkotják az Újszövetség legbecsesebb részét, és azt az üzenetet és örökséget tartalmazzák, amelyet az apostolok tőle kaptak. Az evangéliumokból folyamatosan a történetbe emelkedik alakja, minden ember számára fölvetve személyének és küldetésének fő kérdését: „És ti kinek tartotok engem?”

Jézus tanítványai

12. Jézus, miközben egyedülállóan bensőséges ima és társalgási kapcsolatban élt Istennel, az Atyával, állandóan mélységes együttérzést mutatott az emberek iránt. Jótékony és üdvös kapcsolatban volt mindenkivel, férfiakkal és nőkkel, igazakkal és bűnösökkel, szegényekkel és gazdagokkal, honfitársaival és idegenekkel; ha különösebb vonzalmat árult el, az a szenvedőkre, a kétségbeesettekre, az alázatosokra irányult. Olyan tisztelettel volt az emberi személyiség iránt, amelyet soha senki még előtte nem mutatott; nagy és egészséges szabadság uralkodott állandóan körülötte.

13. A tömeg a nyomában tolongott, úgy követte lépéseit, ő azonban kezdettől fogva kiemelt tanítványokkal és munkatársakkal vette körül magát. Mint az evangéliumok beszámolnak róla, miután előbb az Atyához imádkozott, magához hívta azokat, akiket akart, és kiválasztotta a Tizenkettőt, hogy vele legyenek, majd elküldje őket, hogy hirdessék üzenetét. Ezért nevezte el őket apostoloknak, ami azt jelenti, hogy „küldött”. Velük közölte részletesen üzenetét, saját küldetését és hatalmát; látjuk tehát őket, hogy még Jézus életében prédikálnak Palesztina falvaiban és helységeiben. Az apostolok csoportjában különös figyelmet szentelt Péternek, akire rábízta mindazoknak igazítását és őrzését, akik hisznek őbenne, mondván: „Erősítsd meg testvéreidet.”

14. Péternek, a Tizenkettőnek a Szentlélek különös segítségét ígérte meg, hogy az megvilágítsa és az Igazság felé irányítsa őket, abból a célból, hogy hűségesen továbbítsák és értelmezzék üzenetét minden emberhez. Ők lesznek a letéteményesei és felelősei a földön az őáltala kezdeményezett üdvösségnek. Ebből a célból adta nekik a hatalmat, hogy hatékonyan végezhessek el az olyan jelentős cselekedeteket, mint amilyen a keresztség, a bűnök megbocsátása; az üdvösség misztériumának szertartása, annak mintájára, amelyet ő végzett el letartóztatásának előestéjén, amikor a Tizenkettővel együtt elköltött utolsó vacsora során, megáldotta a kenyeret és a boros kelyhet mondván: „Ez az én testem, amely értetek adatik... Ez a kehely az új szövetség az én vérem által, mely értetek kiontatik: ezt tegyétek az én emlékezetemre.”

15. Mielőtt elhagyta volna a földet, a föltámadás után, megígérte az apostoloknak a Szentlelket, aki hamarosan rájuk száll, hogy hírvivői és tanúi legyenek a földön; majd ezt az alapvető megbízást adta nekik: „Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön. Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek; és íme én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” És az emberek előtti tekintély jeleként hatalmat adott nekik, hogy Isten nevében csodákat tegyenek, mint ahogy ez valóban meg is történt.

16. Az apostolok azon a napon fogtak hozzá küldetésükhöz, amikor elnyerték a Szentlelket, a Pünkösdi zsidó ünnepén, 50 nappal Jézus feltámadása és néhány nappal a földről történt távozása után. Péter, a Tizenkettő és első munkatársaik nyilvánosan és bátran hirdetni és tanítani kezdték az Isten által Jézus Krisztusban följánlott üdvösség „jó hírét”. „Tudjátok meg tehát teljes bizonyossággal, hirdette Péter, hogy Isten úrrá és üdvözítővé tette azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettetek.” – „Krisztus követeként működünk, írta Szent Pál apostol, és Isten tanít a mi szájunkkal; Krisztus nevében hívunk hát titeket: béküljete meg Istennel.” – Szent János apostol pedig így ír: „Azt, ami történt, amit hallottunk, amit szemünkkel láttunk, amit kezeink tapintottak... azt hirdetjük nektek, hogy közösségben legyetek velünk és a mi közösségünk közösség legyen az Atyával és az ő Fiával, Jézussal... hogy teljes legyen az örömötök.”

17. Azok, akik elfogadták az apostolok tanúságtételét, elnyerték a keresztséget és ők alakították ki Isten „egyházának” első magját. A történeti tanúságok világosan megmutatják, hogy az ősegyház Ázsiából, Afrikából és Európából származó embereket gyűjtött össze. Egy korabeli okmány így írja le a kezdeti egyházat: „Állhatatosan kitarítottak az apostolok tanításában és a közösségben, a kenyértörésben (eucharisztia) és az imádságban... örvendező és tiszta szívvel fogyasztották eledelüket, dicsérve Istent és élvezve az egész nép rokonszenvét. És az Úr napról napra növelte a közösséget azokkal, akik az üdvösséget keresték.”

Az üdvösség története Krisztus előtt

18. Bejelentve, hogy Jézus Krisztus az emberek megváltója, az apostolok tudatában voltak annak, hogy Istennek egy már a múltban jelzett és előkészített tervét fedik fel, amely Jézus Krisztusban most a csúcspontjára érkezett. Ezt az ismeretet a Bibliából merítették, amelynek értelmezését Jézus iskolájában, majd a Szentlélek fölvilágosításának segítségével sajátították el. Az első keresztények viszont, amikor hívőkké lettek, úgy érezték, hogy személyesen érinti őket egy olyan esemény, amelyet a magasból illesztettek az emberi történetbe, s amely a történet egészére rányomja bélyegét; különösen a zsidók, Jézus Krisztusban annak az ígéretnek a beváltását látták, amelyet Isten atyáiknak adott; a nem zsidók úgy érezték, hogy egy rendkívüli isteni jóakarat tárgyai lettek, amely noha sohasem hagyta el őket, most egészen meglepő módon nyilvánul meg. Krisztus személye és műve úgy tűnt fel, mint egy hatalmas gondviselő terv központja, amely tervnek eredete a világ kezdetére nyúlik vissza és amelynek végcélja egybeesik a történet befejeződésével.

19. Isten, a világegyetem és az emberek teremtője, mindenkor szemmel tartotta teremtményeit, atyai gondossággal, szelíden vagy keményebben vezetve mind az egyeseket, mind a nemzeteket sorsuk beteljesítése felé, az egységben éppúgy, mint a változatosságban. Annak ellenére, hogy a lázadás és a bűn, és velük együtt a szenvedés és a halál az emberek hibájából kezdettől fogva belépett a történetbe, Isten mindenkor szeretettel hajolt le az emberiségre, megismertette magát művein keresztül, „megadva mindenkinek az életet és a lélegzetet és minden dolgot”. „Az egész föld telve van az ő szeretetével”, olvassuk a Bibliában, amely ékesen szólóan bizonyítja Istennek e szüntelen szeretetét az emberiség iránt.

„Növekedjétek és sokasodjatok, töltsétek be a földet... mindaz ami rajta található, rátok van bízva.”

„Az egész világ az ószövetség hitével imádkozik, hozzád képest azonban, ó Isten, annyi ez, mint egy atom a mérlegen és mint egy csöppnyi harmat, amely reggel a földre hull. Te azonban irgalmas vagy mindenkivel, mert mindent megtehetsz és lehunyod fél szemedet az emberek bűneinek láttán, hogy magukba szálljanak, minthogy szereted a teremtményeket és semmit sem vetsz meg abból, amit alkottál. És valóban, ha bármit is gyűlölnél, nem hoztad volna létre. Aztán meg hogyan lehetne tartós valami, ha te nem akarnád? vagy miként tarthatná fenn magát, amit nem te hívtál létre? Te azonban tiszteletben tartasz minden dolgokat, hiszen a tieid, ó Uram, aki szereted az életet, hiszen mindenben ott van a te romolhatatlan leheleted.” Isten gondviselő működése ott van a nemzetek keletkezése, a civilizációk és az emberek vallási hagyományai mögött, amelyekkel megismerteti magát a természet és a lelkiismeret rendjén keresztül, megérintve az emberek szívét, „hogy keressék őt és tapogatózva valaha megtalálják”. Amikor az apostolok tovább haladtak a világban, hogy az evangéliumot hirdessék, tudták, hogy olyan területre lépnek, amely Isten tulajdona, s ennek nyomait is fölfedezték, mégha Isten hatékony és csöndes működését el is homályosította a bűn szolgátságában sínylődő emberek önzése és rendetlensége. Ezért hívta Pál apostol az üdvtörténetnek ezt a fázisát az isteni türelem és állhatatos kivárási korszakának.

20. De nem minden ember élt ebben az állapotban Krisztusnak és az evangélium hirdetésének eljöveteleig. Az apostolok tudták, hogy Isten már a múltban is tett néhány rendkívüli lépést az emberek érdekében, kiválasztva egy népet, amely elismeri őt és terveinek végrehajtásában szolgál neki. Valóban, mintegy 2000 évvel Krisztus előtt, a nagy történelem kezdetén, Isten kiválasztotta Ábrahámot, aki szemita volt és igaz ember, hogy ő legyen az alapköve egy hatalmas vallási építménynek, nemzetségi feje Isten népének. Vele és az ő családjával kötötte meg azt a szövetséget, amelyben, cserébe az engedelmességért és a szabadon elfogadott erkölcsi elkötelezettségért, megígérte áldását, amely kiterjed leszármazottjainak egész sokaságára, és utánuk a föld valamennyi nemzetére. Beavatkozás történt így a gondviselés egyetemes gazdálkodásába és sajátos párbeszéd kezdődött Isten és Ábrahám között: „áldottak lesznek a népek az ő ivadékaiban”.

21. Ábrahám ivadékainak sorában Mózes, néhány évszázaddal később, létrehozta a nemzeti öntudatot, amely egyrészt az ő érdekében megnyilvánuló csodálatos isteni beavatkozások megtapasztalásán, másrészt az Ábrahám Istenével megkötött kollektív szövetségen alapult. Az ő törzse kötötte ezt, „egy szent nemzet, és egy papi királyság”, „hogy Isten nevét hirdesse minden népeknek”.

Ennek a szövetségnek alapköve volt az engedelmesség annak a „tíz parancsolat”-nak, amelyet Isten adott át Mózesnek, akaratának kifejezéseként: „1. Ne legyen más Istened rajtam kívül. 2. Ne ejtsd ki hiába Isten nevét. 3. Emlékezzél rá, hogy a szombat napját megszenteljed. 4. Tiszteld apádat és anyádat. 5. Ne ölj. 6. Ne törj házasságot. 7. Ne lopj. 8. Ne szólj hamisat. 9. Ne kívánd meg felebarátod feleségét. 10. Ne kívánd el felebarátod dolgait.”

22. Isten e különös beavatkozásának az volt az értelme és célja, hogy kialakítson egy népet, amely hirdeti őt a földön, előkészületül az egyetemes új szövetségre és egy tökéletesebb kinyilatkoztatásra, amelyet Isten az idők teljességében ad majd küldöttjének, a Messiásnak révén. Ez a héber szó azt jelenti: „fölkent”, „fölszentelt”. Az új szövetségnek jellegzetessége és fő adománya Isten bensőségesebb jelenléte lesz az emberek között, továbbá az ő megismerésének és szeretetének elterjedése az egész földön. Jeremiás próféta egyik alapvető szövege így hangzik: „Íme, eljönnek a napok, mondja az Úr, amikor új szövetséget kötök Izraellel és Judeával... És ez lesz a szövetség, amelyet Izraellel kötök: szívükbe ültetem törvényemet, és beleírom elméjükbe; én leszek az Istenük, és ők lesznek az én népem... Mindnyájan, nagyok és kicsik, elismernek majd engem, mondja az Úr.” Ezekiel próféta egyik

hasonló szakasza hozzáteszi: „Új szívet adok majd nektek és új szellemet helyezek belétek... Belétek helyezem az én szellememet és gondoskodom róla, hogy az én törvényeim szerint járjatok.”

23. Ez az új szövetség az, amelyet Isten Jézus Krisztus által hozott létre. Szent Pál apostol így mutatja be a nagy eseményt: „Amikor elérkezett az idők teljessége, Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született, s a (mózesi) törvény alattvalója lett, hogy elnyerjük az Isten fiaivá fogadást.” Ettől a pillanattól kezdve a zsidó néppel kötött szövetség felfedi valódi jellegét, hogy előkészítője legyen egy új és egyetemes uralomnak, amelynek középpontjában Jézus Krisztus, az Istenember áll, mint megváltó és az üdvösség közvetítője minden ember számára. Benne Isten jelenik meg az emberek között, és azt az ígét és életet ajánlja föl nekik, amely átalakítja és a magasba, hozzá emeli őket.

Az üdvösség története Jézus után

24. Az első idők egyházában minden keresztény Krisztus hírvivője és tanúja volt. Néhány év leforgása alatt a Krisztusba vetett hit Palesztinából elterjedt Ázsia, Európa és Afrika mindama népei között, amelyek a Földközi-tenger medencéje körül laktak és elkezdte behatolását a kontinens belsejébe is. Péter apostol Szíriában és Rómában működött s az utóbbi helyen halt vértanúhalált; Pál bejárta a görög-római világot, János és Tamás Ázsia nyugati részeiben hirdették az evangéliumot, míg Jakab a megtért zsidók egyházát szervezte meg. Beigazolták Izaiás próféta szavait, aki sok századdal előbb megjövendölte Jeruzsálemben: „Íme, a népek, akik nem ismertek téged, hozzád sietnek.”

25. Az apostolok a Szentlélek tekintélyével hirdették egyesek ingadozásával szemben, hogy Krisztus üdvösségének adományai nem kötődnek semmiféle származási vagy e világi nemzeti kiváltsághoz; elegendő, ha valaki hiszi és a gyakorlatba ülteti át Krisztus ígétjét. Minden egyes ember és minden nemzet elhivatott az evangéliumra, saját tapasztalatainak és szellemi géniuszának egész örökségével együtt. Szent Pál apostol ezért tette magát „zsidóvá a zsidók, göröggé a görögök között” és kijelentette: „Nincs idegen, sem zsidó, sem barbár, sem szkíta, sem szolga, sem úr” Isten szemében, hanem mindnyájan egy családot alkotnak Krisztusban. És továbbá: „Egyetlen az Úr, egyetlen a hit, egyetlen a keresztség: egyetlen mindenki Atyaistene, aki mindenki fölött, mindenkiért és mindenkiiben ott van.” A nemzeti és kulturális különbséget nemhogy elnyomná, hanem inkább megérti az egyház, hogy virágozzanak mindenki előnyére.

26. Az egyház ilyen egységes és egyetemes jellegének hála, az első keresztény nemzedéktől kezdve a kifejezések pluralitása és változatossága alakult ki az egyetlen keresztény családon belül, Jeruzsálemben és Rómában, Efezusban és Korinthusban, Antiochia és Alexandria és Egyiptom lakosai között. Bárhova érkezzék is, a krisztusi üzenet képes arra, hogy beépüljön az őt megelőző szellemi örökségbe; a minden népnél föltalálható emberi értékek felszabadulnak és fölemelődnek Krisztusban, Szent Pál szavainak megfelelően: „Minden dolog a tiétek, ti pedig Krisztuséi vagytok és Krisztus Istené.”

27. Ha az ezután következő történetben a kereszténység fejlődését akarjuk fölvezetni, a következő főbb vonalakat rajzolhatjuk meg: A Krisztus utáni első négy évszázadban a keresztény üzenet a római birodalom mindama területein elterjedt, amelyek a Földközi-tenger mentén feküdtek és ezenkívül még Afrikában, Mezopotámiában és Perzsiában. A római állam vallási abszolutizmusával kapcsolatba kerülve, az egyetlen Isten és Jézus Krisztus urunk imádása, a keresztény elnevezés üldözését váltotta ki, míg el nem sikerült érni a vallás szabadságát. A Krisztus utáni V. században, amikor a római birodalom fölbomlani kezdett, az egyház három nagy kultúrterületre terjedt már ki: a latin nyugatra, Róma befolyása alatt, ahol Péter utódai „elnökölnek az egész keresztény család fölött” (Szent Ignác levele a rómaiakhoz), ahol „Péter él és beszél utódai által”; a görög keletre, Bizánc befolyása alatt; és

a szír kultúrterületre Antiochia-Edessa befolyása alatt. Mindezekben a körzetekben a kereszténység úgy fejlődik, hogy összegyűjti és magába olvasztja a vonatkozó népek nemzeti génuszát, a rómaiak pragmatista hagyományát, a görögség spekulatív örökségét és a szírek aszketizmusát. E területek mindegyikéről a keresztény hit békésen tovább sugárzik. A római egyháztól indul el a frankok, az írek, az angolok, a germánok, a szlávok, a magyarok és a skandinávok evangelizációja; a bizánci görög egyház fő érdeme a hit elterjedése Kelet-Európa népei között; míg Antiochia-Edessa Mezopotámia és Perzsia vidékei felé lett az evangélium nagy kisugárzási központja, s azokon keresztül Krisztus üzenete hamarosan elérte Indiát, Kínát és a Csendes-óceán partjait. Ugyanakkor az egyiptomi Alexandriából és Afrika északi vidékeiről a kereszténység tovább terjedt Etiópiába és Afrika egyéb részeibe.

Krisztus Országá először bennünk van: mustármag, amely oly fává nőjön, hogy az betakarja a világot.

Krisztus Országá kiterjed a világmindenség határáig, de bennünk kezdődik, egyszerűen azzal, hogy ragaszkodunk az evangéliumi üzenethez, s azzal, hogy odaadtuk magunkat mindenkinek és Istennek.

(J. L. Lebret)

Néhány nagy szent alakja bizonyítja az egyház életképességét ebben a korszakban, s azt, hogy megfelelt a kor szellemi igényeinek és a szellemi megtapasztalások különféleségeinek, amelyeket e szentek tükröznek: az afrikai Ágoston, a lángelkű és zseniális teológus; az ázsiai Krizosztom, a szónok és aszkéta; a római Benedek, az imádság és a munka embere, a nyugati szerzetesség atyja. Személyiségük és művük magának a kultúrának történetével azonosul.

28. Sajnos azonban, az emberi versengések, nacionalizmusok és meg nem értékek folytán a nagy keresztény család kebelén belül is nézeteltérésekre, elszakadásokra kerül sor, amelyek nem a mindkét oldalon álló emberek hibája nélkül, a katolikus egység szétszakadására vezettek. Így történt, hogy a Krisztus utáni V. és X. század között a keleti egyház elvált a rómainál. Ugyanezekben a századokban a keleti és nyugati keresztény társadalom egyaránt szemben találta magát az Iszlámmal, amely győzedelmesen terjedt Ázsiában, Afrikában és Európában. A kényszerhelyzet, amelybe a kelet és a nyugat keresztényei a saját függetlenségük védelmében kerültek, és a hit rendjének, valamint a politikai-állami rendnek azonosulása folytán, a dialógust és az eszmék békés szembeállítását hadseregek összecsapása és ideológiai vita helyettesíti, ami megakadályozza a kölcsönös megértést.

Védelemre kényszerült a keresztény világ a mongolokkal szemben is, akik a XIII. században Európa szívéig előre hatolva, felszámolták a keresztény jelenlétet Ázsiában; mindenesetre ezekben a századokban Nyugaton az egyház a kortárs társadalom átalakításának szentelhette magát, és ebben a társadalomban a hit nagyszerű társadalmi és lelki fejlődést ért el, mozgalmakat és művészi alkotásokat hívott életre; Assisi Szent Ferenc föllevenítette kortársai között az evangéliumi szentséget és túlvilági boldogságot hirdető üzenetét; Aquinói Szent Tamás szintézisben egyeztette össze az isteni kinyilatkoztatás és az emberi értelem követelményeit.

29. A középkorból a modern korba történt átmenet során, Európában az egész egyházban jelentkezett a megújulás szükségességének érzése, amely megújítás egyidejűleg a szokások megtisztítására, a szellemi újjászületésre és egy tudatos humanizmus követelményeihez való alkalmazkodásra irányult.

Egy reform-mozgalom, amelynek Luther állt az élén, s amelyet a német fejedelmek is előmozdítottak, protestációba torkollott, amely a katolikus egyháztól való elszakadásra vezetett Észak-Európa szinte valamennyi keresztény területén. Ugyanakkor az egyház kebelén belül is széles és őszinte megújulási és reform-mozgalmat kezdeményeztek a pápák és a püspökök; ennek a mozgalomnak alapja a tridenti zsinat volt, amelyen tisztázták és meghatározták a keresztény tanítás lényeges pontjait, amelyek az emberre, az üdvösség belső valóságára és az egyház hierarchikus jellegére vonatkoztak, és amelyeket a protestánsok tagadtak. A szentek virágzása, misztikusoknak, mint Avilai Szent Teréz és Keresztes Szent János, a lelki vezetés embereinek, mint Szent Ignác, Borromei Szent Károly és Szalézi Szent Ferenc, és a lelki életi, karitatív és szociális mozgalmak kezdeményezőinek föllépése követte a tridenti zsinatot, miközben az egyháznak az a feladat is osztályrészül jutott, hogy az evangéliumi üzenetet tovább terjessze Afrika és Amerika ama területein, amelyeket az európaiak akkor ismertek meg.

30. A jelen korban, egy szabadságra és humanizmusra szomjazó, de belsőleg szétszaggatott és nyugtalan emberiséggel szemben a katolikus egyház azon fáradozik, hogy a maga teljességében és a maga fölszabadító, egyesítő és fölemelő erejében mutassa be az evangéliumi üzenetet. Tudatában azoknak a korlátoknak és tökéletességeknek, amelyek a történet során elhomályosították tanúságtételének hatásosságát, jelenleg azon fáradozik, hogy nagy pápák, Péter utódainak vezetésével a belső megújulás mélyreható munkáját végezze el abból a célból, hogy minél közelebb jusson Krisztus szelleméhez és a ma élő ember igényeihez. Sürgetővé vált benne a vágy, hogy visszataláljon a teljes egységbe a Kelet és a Nyugat elszakadt keresztényeivel és nagy szeretettel és bizalommal tekint a nem-keresztények tömegeire, akiknek számára, ezt így tudja, az élesztő és a só szerepét kell

játszania. A II. Vatikáni Zsinat az egyház legnagyobb erőfeszítése volt a modern időkben arra, hogy alkalmasabbá tegye magát annak a küldetésnek a végrehajtására, amelyet Krisztus bízott rá minden ember érdekében. Emberi tartalékok hiányában egyedül Krisztus jelenlétére számít, aki mielőtt láthatóan is búcsút vett volna az apostoloktól, biztosította őket: „Íme én veletek maradok az idők végezetéig.” Ebből a biztató hitből születik meg az ima és elkötelezettség, „hogy az Úr igéje terjedjen és megdicsőüljön”, gyümölcsöt hozva minden ember számára addig, amíg elkövetkezik az Isten országának dicsősége, amikor, mint ahogyan a Bibliában olvassuk, minden igaz ember, az elsőtől az utolsóig az egyetemes egyházban egyesül az Atyánál. „És Isten az emberekkel lakik majd, és ők lesznek az ő népe... És minden könny főlészard a szemeikből és nem lesz többé halál, sem gyász, sem sírás, sem fájdalom, mert ezek a régebbi dolgok mind elmúlnak.”

A keresztény bölcsesség

A keresztény ember bölcsessége

1. Az embernek szüksége van a tudásra, hogy élhessen. Ezért, amikor a technikai ismeretek segítségével kielégítette a saját életével kapcsolatban jelentkező anyagi igényeket, tovább kérdez, feleletet keres létének rejtélyére, a véges világba merülő, de a végtelenre irányuló vágyainak kielégítetlenségére. Mi az élet célja és értelme? Miért van jelen benne a jó és a rossz? Mi a fájdalom és a halál eredete és értelme? Vajon van-e út, amelyen elérhető a boldogság, vajon nincs-e más felelet a szellem nyugtalan kérdéseire, mint a kozmosz csöndje és közönye. Kezdetől fogva az egész földkerekségen és a szívük legmélyén, az emberek tudni szeretnék, miért élnek.

2. Jézus jött és tekintéllyel jelentette ki: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem megkapja az élet világosságát.” – „Krisztus lett számunkra a bölcsesség és a megszentelődés és az üdvösség”, magyarázza Szent Pál apostol. A keresztény ember bölcsessége Krisztus. Ő az a híd, akin keresztül lehetővé vált az ember közössége Istennel, az Ige, akinek hála a keresztény ember megismeri Istent, az ő Atyjának szívét és gyermeki párbeszédbe elegendhet vele. Krisztus világosságánál a keresztény ember megoldja azokat a rejtélyeket, amelyek létét körülveszik.

A keresztény bölcsesség dokumentumai

3. A keresztény bölcsesség nem emberi kutatásnak, nem is filozófiai spekulációnak, hanem Isten kinyilatkoztatásának gyümölcse. „Isten, miután sokszor és sokféle módon szólott régen az atyákhoz a próféták révén, írja Szent Pál apostol, a legutóbb Fiában, Jézus Krisztusban szólott hozzánk.” A Krisztus előtt történt kinyilatkoztatást az Ószövetség 45 könyve dokumentálja; a Krisztus után történtet az Újszövetség 27 írásműve; ezek a keresztény emberek szent iratai, és együttesen alkotják a Bibliát, amely lankadatlan tanulmányozás és tisztelet tárgya az egyházban. A bibliai könyvek szerzői, tekintettel az általuk tárgyalt anyag nagy fontosságára, írás közben különös segítségben részesültek Isten részéről, ezt nevezik „sugalmazás”-nak. A kinyilatkoztatás megőrzése és továbbadása, s ennek folytán az azt magukba foglaló könyvek hiteles értelmezése, az egyház feladata, amelyet Jézus Krisztus azért ajánlott, hogy „Isten háza az igazság oszlopa és fönntartója” legyen. Az a tevékenység, amellyel az egyház minden ember számára továbbadja és bemutatja a kinyilatkoztatást, alkotja a keresztény hagyományt.

4. Az isteni kinyilatkoztatásban lényegében olyan tényekről és tanításokról, olyan eseményekről és spirituális jelentőségükről van szó, amelyek mindenkor az Istennek az ember felé irányuló cselekvésével kapcsolatosak. Gyakran megesik, hogy az ilyen tényekkel

és az igazságokkal szemben az emberi elmének be kell vallania, képtelen megérteni őket; olyan szent területtel áll szemben, amely meghaladja képességeit, és amely a maga transzcendens teljességében elérhetetlen számára; csak annyira tudja átlátni, amennyi elegendő ahhoz, hogy életének és gondolkodásának normájává tegye. Éppen ezért a kereszténység igazságainak nagy része „misztérium”, vagyis szent és rejtett valóság, amelyet csak homályosan ismerünk, hála a kinyilatkoztatásnak és hitnek, amelyet Isten kelt fel az emberben.

Isten misztériuma

5. A keresztény ember tudja, hogy mindennek, ami létezik, eredeténél Isten van, aki egyetlen, élő és igaz, mindenható, örök, irgalmas; értelmében, akaratában és minden minőségében a legtökéletesebb. Különbözik a világtól és ezért láthatatlan, és meghalad minden róla kialakított elképzelést és eszmét, mégis közel áll az emberekhez és minden létezőhöz, ami általa jött létre, mert „megadta mindennek az életet, a lélegzetet és minden dolgot”. Ezért megismerhetjük őt már a teremtményein keresztül is, amelyek tükrözik őt, mint létüknek és tökéletességüknek forrását: „Amit Istenből ismerhetünk, jelenti ki Szent Pál, az az emberekben nyilvánul meg; Isten maga nyilvánította meg. A világ teremtése óta az ő láthatatlan tökéletességeit szemlélhetjük műveiben, éppúgy, mint örök hatalmát és istenségét.”

6. Az embernek ez a reális lehetősége, hogy Istent megismerje, valamint a bizonyosság, hogy Isten közel van az emberekhez, teszük lehetővé a keresztény ember számára, hogy pozitívan ítéljen meg minden, az emberiség körében fennálló hiteles kultuszformát és spirituális vallást, és hogy bennük Istennek az emberi nem körében megnyilvánuló gondviselő munkáját lássa, hiszen mint Szent Pál tanúsítja, „ő népesítette be a föld egész felszínét emberekkel, megszabva az időket és az itt lakás határait, hogy keressék őt, majd tapogatózva megtalálják, minthogy ő egyikünkötől sincs távol: valójában benne élünk, mozgunk és vagyunk”.

7. Isten belső életének misztériuma túlcsoportul a megismeréstől és szeretettől. Gazdagsága és tökéletessége önmagának ismeretében és szeretetében árad ki, amely anélkül, hogy érintené létének abszolút egységét élő és szenvedélyes valóságokat forrásozott belőle. Isten belső életének e gazdagságát Jézus úgy fedte fel, hogy az emberek életéből vett képeket és szavakat használt: azt mondta, hogy az Atya szeretetéből küldte el egyszülött Fiát a világba, hogy Hozzá vezesse az embereket, és hogy az Atya és a Fiú küldik a Szentlelket, hogy az embereket szentté és Isten fiaivá tegye. Ezért a keresztény ember hisz az Atyában, a Fiúban és a Szentlélekben, az egyetlen Istenben, aki három személyben él és ezek mindegyike ugyanazt az isteni természetet bírja. Az emberi értelem a maga elégtelenségét tapasztalja meg a misztérium előtt, de a keresztény egzisztenciát mindenestül meghatározza ez a misztérium, mert az ezeknek az isteni személyeknek mindegyikével fennálló kapcsolat hozza létre az üdvösséget.

8. Megfelelő képet keresve, a keresztény teológia olyasféle dinamizmust képzel el az isteni életben, mint amilyen az emberben áll fenn a gondolkodó szellem és a „létrehozott” gondolat között; (a második személyt ezért mondják az Atya Fiának és „Igénék”, tehát gondolatnak-szónak); ami a harmadik személyt illeti, azt úgy képzelik el, mint a Szeretetet, amely a két másik személyt egymáshoz fűzi (ezért nevezik gyakran a Szentlelket Szeretetnek). Egy ókori keresztény költő így énekel: „Az Atya képét megtalálhatod a napban, a Fiút annak ragyogásában, a Szentlelket a melegében. És mégis mindez egy dolog. Ki magyarázhatná meg a felfoghatatlant?” (Szent Efrém).

A teremtés misztériuma

9. Isten áll minden létezőnek az eredeténél, amelyek emelkedő fokozatokban jönnek létre. Az elemi anyagoktól kiindulva és áthaladva a szerves és élő létezők világában, az ember szellemi életének világába érkezünk, és a csúcspontot az angyaloknak nevezett létező szellemekben érzük el, akik tiszta szellemükkel a teremtett világ legfelsőbb szféráját alkotják. Minden, ami létezik, teremtmény, és Isten azért hívta életre, hogy részesítse őt a maga tökéletességében és szeretetében. A Biblia első oldalai egyszerű és képekben gazdag, de mély értelmű nyelvezettel idézik fel a világegyetem és az ember egyedül Istentől elindított eredetét. Azt az isteni cselekvést, amely a dolgokat létrehívta, kibocsátva őket a maga szellemi tökéletességéből, „teremtésnek” nevezzük. Hogy ennek a cselekvésnek összehasonlíthatatlan hatalmát kifejezze, a Biblia azt mondja, hogy Isten a szavával teremtett. Majd hozzáteszi, hogy „látta Isten mindazt, amit teremtett, és az nagyon jó volt”, vagyis minden, amit Isten teremtett, önmagában jó. A kinyilatkoztatás semmit sem mond arról, hogy mi módon ment végbe a kozmogenezis és az antropogenezis; ha érvényesnek bizonyul az emelkedő fejlődés folyamata, amelyet a jelenlegi tudomány rajzol meg, az tökéletesen beleillik a kinyilatkoztatás dinamikájába, amely az embert a teremtés felső fokára helyezi.

10. Isten végtelenül felsőbbrendű és különböző a világtól és az embertől, de azért nem idegen és távolálló, sőt inkább ott működik minden teremtményben, megőrizve őket a létnek és a fejlődésben jövő sorsuk felé, bensőségesebb kapcsolatban velük, mint amilyenben az ember önmagával lehet. A teremtett világban és különösen az emberben, mint tükörben tükröződnek bölcsességének és nagyságának vonásai.

A zsoltárok könyvében olvassuk:

„Ó, Uram, Istenünk, milyen hatalmas a te neved az egész földön!
Ha elnézem az eget, a kezed alkotását,
a holdat és a csillagokat, amelyeket oda helyeztél,
mi az ember, hogy megemlékezzél róla,
ő, az ember fia, hogy törődjél vele?
És mégis, alig kevesebbnek tetted meg őt egy istennél,
dicsőséggel és fenséggel koronáztad meg,
kezed műveinek királyává tetted meg őt,
alája rendelve minden dolgokat!”

Az ember nagysága és nyomorúsága

11. Az ember, a teremtés teteje és szintézise, azt a föladatot kapta Istentől, hogy tökéletesítse ezt a teremtést, és feléje, célja és Ura felé irányítsa. Ezért kapta meg az Istennel való különös hasonlóság adományát az értelemben és a szabad akaratban, ami a szuverenitás jele. Valójában csak a szabad döntésből fakadó szeretet lehet kedves Isten előtt. Átláthatatlan misztérium, hogy a szabadság, az Istenhez való legnagyobb hasonlóság jele, tudatosan föllázadhat Isten ellen, ugyanazzal a könnyedséggel, amellyel alávetheti magát neki. A tapasztalat azonban azt tanítja, hogy ez lehetséges, és a kinyilatkoztatás tanúsítja, hogy ez be is következett. Hatalmas tragédia történt, ami megzavarta az emberiség és a történet rendjét.

Az emberek ősszülei, akiket Isten szeretetből teremtett, és azért, hogy eljussanak hozzá, önzésből és gögből fölláztak ellene, önmagukat téve meg akaratuk céljává és normájává. Ez az értelme annak a jelképes elbeszélésnek, amely az első emberek, Ádám és Éva bukásáról szól, s amelyet a Biblia első lapjain olvashatunk.

12. Ily módon az egész emberiség részesévé lett ősszülei bukásának. A kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy az első emberek nemcsak érzékeikben voltak jók, mint

ahogy minden földi lény természettől az; hanem szentek is voltak, gazdagon telítve isteni adományokkal, barátsági és életközösségben éltek Istennel. Az első embernek éppen ez a szentsége és az Istennel való rendkívüli életközössége ment veszendőbe az eredeti bűn következtében. Az ember lemeztelenítve és megzavartan állott, az univerzumokhoz fűződő kapcsolatában éppen úgy, mint főképpen személyiségének belső rendjét illetőleg. Az első bűn a lázadás magját ültette el az emberi szellemben, és hevennyé tette a feszültséget az érzékek és az akarat között; ennek következménye a rendetlenség a világban, és főleg az ember fizikai halála: „Egyetlen ember hibájából lépett be a bűn a világba, és a bűn által a halál”, mondja Szent Pál apostol. Ugyanilyen okból a lázadó angyal, a sátán, aki az ősszülőket a bűnre csábította, „ennek a világnak fejedelme lett”, ahogyan Jézus jellemezte.

13. Ez nem jelenti azt, hogy az ember és a világ mint olyan, önmagában rossz lett, ők továbbra is Isten teremtményei és ezért alapvetően „jók” maradnak. Azt olvassuk a Bibliában: „Te hoztad a létre mind a dolgokat, és az üdvösségre alakítod a föld valamennyi népét.” Az eredeti bűn után is, az emberi természet képes marad a jóra; szabadon dönthet arról, hogy elfogadja-e vagy visszautasítja azokat a néha fájdalmas adottságokat, amelyekben él, és mégha nem is tudatosan, gyógyíthatatlan vágyakozást őriz Isten és a vele folytatandó halhatatlan élet iránt. Ez az eredete a minden népnél tapasztalható vallásos keresésnek és az emberi szív gyökeres nyugtalanságának, ami kielégítetlen marad mindaddig, míg meg nem nyugszik Istenben.

A krisztusi üdvösség misztériuma

14. Az eredeti bűn nem szüntette meg Isten szeretetét az ember iránt. Isten megígérte az emberiségnek a Megváltót. Ily módon a történet kezdetétől fogva kirajzolódik annak az isteni beavatkozásnak távlata, melynek célja az, hogy helyreállítsa a teremtés művét. Ezért imádkozik így az egyház: „Ő Isten, aki csodálatos módon megteremtetted az emberi természet méltóságát, és még csodálatosabb módon megváltottad”, és „boldognak” meri nevezni az eredeti bűnt, amiért olyan nagyságú Megváltót érdemelt ki, mint Krisztus.

15. Az üdvösség történetének középpontja és főszereplője Jézus Krisztus. Az emberiség egész jövődjéje Isten terveiben feléje összpontosul, akiben minden dolgot meg kell újítani és föl kell emelni. Isten részéről a türelmes és előrelátó szeretet, az ember részéről a bizonytalanságok és a fájdalmas előrehaladás története ez. A Biblia igazolja ezt az isteni engedékenységet az emberiség iránt, amikor egymást követő „szövetségek”-ről beszél, amelyek Isten ingyenes kötelezettség-vállalásai az üdvösség érdekében, előbb az egész emberiséggel szemben, amelyet sohasem fosztott meg gondviselésétől, majd egy külön terv keretében Ábrahámmal, a zsidó nép atyjával és Mózeszel, e nép felszabadítójával és törvényhozójával szemben.

16. Isten végül döntő és rendkívüli módon közeledett az emberiséghez: Isten Fia személyesen, és valódi, teljes és tökéletes emberi természetet vett föl Szűz Máriától, Isten akaratának megfelelően és a Szentlélek közreműködésével. Ezért Jézus Krisztus, Mária fia, igazi Isten és igazi ember, Szent János szavainak megfelelően: „Az Isten igéje testté lett és közöttünk lakott, láttuk dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal.”

17. Istennek ez a közössége az emberekkel Krisztus személyében, az egész emberiség számára a szüntelen öröm és kimeríthetetlen reménység forrása. Krisztusban az istenség teljessége van jelen, benne érzékelhetően nyilvánult meg Isten szeretete az emberek iránt. Krisztusban Isten magáévá teszi a teljes emberi egzisztenciát, azokkal a félelmekkel és reménységekkel együtt, amelyek a születéstől a halálig kísérik, hogy bemutassa az embereknek, milyennek kell lennie az igazi embernek, aki Istennel és testvéreivel közösségben él. Krisztusban minden ember megtalálja az üdvösséget, csatlakozva hozzá a

hitben, igazodva az ő életéhez és igéjéhez, abból a célból, hogy személyesen részesüljön az ő művének gyümölcseiben.

18. Halálában Krisztus valóban úgy viselkedett, mint pap és ugyanakkor, mint az emberiség képviselője, helyettesítő és engesztelő áldozatul hozva életét az emberekért. Ajándéku adva magát az Atyának, a fiúi engedelmisség és szeretet szellemében, helyreállítva a veszendőbe ment közösséget az emberek és Isten között. „Megszentelődünk az ő akaratában Jézus Krisztus testének vakságáért.” „Aminthogy egyetlen embernek engedelmességéből sokan váltak bűnössé, úgy egyetlen embernek engedelmissége által sokan jelentetnek majd ki igaznak... Ahol túláradt a bűn, ott túláradt a kegyelem.”

A Szentlélek és a személyes üdvösség

19. A föltámadással azután Jézus minden idők legnagyobb győzelmét aratta, a győzelmet a halál fölött, följánlva minden embernek a hasonló föltámadás kegyelmét és reménységét; a fejévé lett Isten népének, amely tőle kapja az Isten Lelkét és kegyelme áradását; megnyilatkozott végül mint a megújított emberiség feje és zsengeje, aki az egész teremtett világot tévedhetetlenül Istenhez vezet. A föltámadás misztériuma valójában kiegészül a mennybemeneteléssel, amelyben Jézus Krisztus az Atya dicsőségébe vezet be a föltámadásban megdicsőült emberi természetet. Ily módon az egész emberiség nyer képviselőt benne Istennél, hatékony közbenjáróval és közvetítővel rendelkezik. Minden törekvése, a könnyei, az üdvösségre irányuló könyörgései Jézus Krisztuson haladnak keresztül, aki hatékonyan terjeszti elő azokat az Atyának.

20. A Jézus Krisztus által kiérdemelt üdvösséget a hit révén kapja meg az ember, amely hit életre szóló csatlakozás Istenhez és Jézus Krisztushoz. Aki hisz, elnyeri a Szentlelket, akit az Atya és a Fiú ajándékképpen küld. A Szentlélek, aki jelen van a keresztény léleknek bensejében, megisteníti őt és bensőségesen egyesíti Jézus Krisztussal és az Atyával olyan életközösségben, amelyet a halál sem tud többé elszakítani; Krisztus szavainak megfelelően: „Ha valaki szeret engem és megfogadja szavaimat, Atyám szeretni fogja őt, és együtt megyünk el hozzá és nála fogunk lakni.” A Szentléleknek ez a bent lakása a keresztény emberben, nem jelenti az Isten és a teremtmény összekeverését; a Lélek személyisége nem szívja fel az emberi személyiséget, amely továbbra is törekény teremtmény marad, aki kísértésbe eshet, és hűtlenné is válhat. A Szentlélek azonban meggyógyítja gyengeségeiből és lelki betegségeiből, fölszabadítja őt a szenvedélyek és az önzés rabszolgaságából, beléoltja az Isten jelenlétéből származó erősséget és reménységet, megvilágítja őt a jó felé vezető úton, és belehelyezi a „szeretet, öröm, békesség, türelem, nyájasság, jóság, hűség, szelídség, megtartóztatás és tisztaság” iránti érzéket (Szent Pál). A keresztény ember éppen ezért isteni „vendégként” tiszteli és hívja a Szentlelket. A Szentlélekkel és az isteni személyekkel való bensőséges kapcsolat egyesekben Isten kegyelméből és átmenetileg olyan fokúvá válhat, hogy az az érzésük támad, mintha érzékelhetően felemelkednének, átalakulnának és elmerülnének az isteni világosságban és szeretetben. A keresztény ember megtapasztalásainak ez a csúcspontja, amelyre sok szent érkezett el.

21. A Szentlélek világosságánál a keresztény ember alkalmassá válik arra, hogy fölismerje és megítélje a megváltatlanság és a nyomorúság állapotát, amelybe a fegyelmezetlen természet az embert lehúzhatja. Olyan állapot ez, amelyet Szent Pál különböző szempontokból vezetve így ír le: „paráznaság, szemérmertlenség, fajtalanosság, bálványimádás, babonáság, ellenségeskedés, viszálykodás, vetélkedés, harag, veszekedés, szakadás, pártoskodás, irigykedés, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás s ezekhez hasonlók”, amelyek azokat jellemzik, akik „irgalom és remény nélkül élnek ezen a világon”.

22. Ezt az isteni jelenléte a lélekben, és a léleknek ezt követő átförmálódását az üdvösség rendjében, nevezik általában segítő „kegyelemnek”, megszentelő kegyelemnek, vagy

egyszerűen csak kegyelemnek. Ha azt mondjuk, hogy valakit az Isten Lelke éltet, vagy hogy Krisztus életét birtokolja magában, vagy hogy Isten gyermeke, vagy hogy a kegyelem állapotában van, ez a négy azonos értékű kifejezés a keresztyény üdvösség misztériumára vonatkozik, „arra a misztériumra, mondja Szent Pál, amely kinyilatkoztatásra került; a bennünk élő Krisztus, a dicsőség reménye”. Ez az isteni jelenlét indítja a keresztyény embert arra, hogy a hit, remény és szeretet magatartásával Isten felé haladjon.

Az egyház misztériuma

23. A Szentléleknek és az üdvösségnek adománya, amelyet a keresztyény ember személyesen nyer el, egy szellemi közösségbe illeszti be őt, s ez az egyház, amelynek középpontja Jézus Krisztus. Az egyház gyűjti össze mindazokat, akik Jézus Krisztusban hisznek, akik elnyerték a keresztséget és tanúságot tesznek róla a világon, együttműködve vele mint az emberiség megváltójával.

24. Az egyházat gyakran hasonlítják össze a testtel, amelynek feje Krisztus és amelyet a Szentlélek éltet. Olyan test ez azonban, amely állandóan növekszik. Úgy is jelölik, mint „Isten népét”, amelyet Krisztus váltott meg és a Szentlélek szentelt meg. Isten ugyanis nem egyéneként és minden egymás közötti kötelék nélkül akarta üdvözíteni az embereket, hanem olyan népet akart létrehozni a körükben, amely mint az egység, a reménység és az üdvösség csírája jelenjék meg az egész emberiség számára és az egész világon elterjedjen, mint a föld sója és világossága. Minden ember elhivatott, hogy tagjává legyen, fajra, kultúrára vagy osztályra való tekintet nélkül. Az egyház azért imádkozik és dolgozik, hogy az emberek tömege Isten népévé váljék, elnyerje a Szentlelket és Krisztusban minden dolgok középpontjában tisztelet és dicsőség adassék a Teremtőnek, a mindenség Atyjának.

25. Az egyház, más emberi társaságoktól különbözően, nem emberi alapítású intézmény; bár emberekből áll, alapítója azonban Jézus Krisztus, tehát maga az Isten. És Isten hívja szüntelenül az embereket az egyházba, a Szentlélek belső indításai által, amelyek megnyitják az emberek szívét a hitre. Éppen ezért, akár az életforma alapvető egységét, akár az egyházban föllelhető funkcióbeli és tevékenységbeli különbözőségeket nézzük, ezek egyike sem emberi, hanem isteni eredetű.

26. Az egyház élén a pápa áll, aki Péter apostol szellemi örököse, azé a Péteré, aki viszont az Isten népe hitének és közösségének látható kezdete és alapja. A pápának engedelmességgel tartoznak, de az egyház kormányzásában vele kollegiálisan felelősek a püspökök, az apostolok valóságos utódai, akik a helyi egyházakat vezetik, a papok és a hozzájuk csatlakozó és különböző feladatokra rendelt diakónusok segítségével. A pápa, a püspökök és a papok az Isten népe hitének tanítói és tanúságtevői, ők közvetítik a szentségek révén a kegyelem adományait, ugyanakkor vezetik is a népet tanácsaikkal, meggyőződéssel és jó példával, de ugyanakkor tekintéllyel is, és a Krisztustól kapott szent hatalommal. Ez a hatalom nem uralkodást jelent, hanem szolgálatot Isten népének körében, annak érdekében, hogy a nép növekedjék és elterjedjen a világon.

27. Éppen ezért a laikusok szívesen és szeretettel működnek együtt a pásztorokkal és a hit tanítóival, hogy az isteni üdvösség terve napról napra több emberhez jusson el, minden időben és mindenütt a földkerekségen. A laikusok a maguk részéről és hivatásuknak megfelelően működnek közre az egyház küldetésében, ki-ki a maga illetékessége és az Istentől kapott adományok szerint, a család, a munka és az emberi értékek e világi valóságainak szentelve életüket, hogy Isten terveinek megfelelően Krisztus szellemében rendezzék el azokat.

28. Az egyházhoz nemcsak azok a keresztyények tartoznak, akik a földön élnek, hanem az elhunyt igazak és szentek sokasága is, akik Isten közelében élnek. Mindnyájuk között misztikus és rejtett szolidaritás áll fenn, az élet, az öröm és a szenvedés lelki köteléke,

amelyet a szentek egyességének nevezünk, s amelynek hála, az élők részesülhetnek a szentek érdemeiből, az elhunytak pedig az élők tevékenységéből, és mindnyájan Krisztusnak és az ő szent Anyjának kegyelméből.

29. Az egyház valamennyi tagja között egy személy kiemelkedő megkülönböztetést érdemel azért a műért, amelyet az egyház kezdetén vállalt magára, és azért, amit az egyházban képvisel. Egy asszonyról van szó. Krisztus anyjáról, Máriáról. Miután örök terveiben úgy döntött, hogy egy szűztől születik a földre, Isten e szüzet létének kezdetétől fogva kegyelemmel halmozta el, anélkül mindenestre, hogy kivonta volna őt az emberiség életfeltételei alól: ezért mentes volt az eredeti bűn következményeitől, vagyis szeplőtelen és egészen szent, és Fia, Jézus Krisztus „mindenben hasonló volt az emberekhez, kivéve a bűnt”, mint Szent Pál írja.

Az alkalmas időben Isten kikérte hozzájárulását a Szentlélek művéhez, amely csodálatos módon ment végbe benne, hogy a Megváltó édesanyjává legyen. A keresztény emberek az ősidőktől kezdve az „Isten Anyja” megtisztelő címmel illetik, jelezni akarván, hogy ő nemcsak Istennek, mint Istennek anyja, hanem anyja az Istentől Krisztusban fölemelt emberi természetnek is. A megváltás misztériumában Mária mint Isten alázatos szolgálóleánya működött közre, Krisztus születésétől kezdve, gyermekkorán és nyilvános életén keresztül, egészen a kereszthalálig. Miután ennyire szorosan kapcsolódott Krisztushoz annak életében, ez a kapcsolat megmaradt földi létezésének végéig, amit követően, elsőként az összes teremtmények között és mintaképünként nyerte el testének dicsőséges átalakulását, hasonlóan a feltámadott Krisztushoz. A Jézus Krisztushoz fűződő szoros egysége, a Szentlélek teljes birtoklása, és az Atya Istennek való teljes alávetése és önátadása révén ő a keresztény emberek eszményi példaképe, és ugyanakkor az egész egyház lelki édesanyja.

Az üdvösség szentségei

30. Az emberekhez és különösen a tanítványaihoz fűződő kapcsolatairól szólva Jézus a pásztorhoz, a forráshoz, a szőlőtőhöz, a tápláló kenyérhez hasonlította magát. Ezt az életet adó és gyógyító tevékenységet Jézus az egyházban látható jelek és szertartások révén fejti ki, amelyek a kegyelem isteni adományait jelképezik és adományozzák. E látható jeleket maga Jézus határozta meg, és azokat a püspökök és munkatársaik, a papok és a diakónusok hajtják végre. Az egyházi nyelvhasználatban ezeket szentségeknek nevezik. Mindegyikükben ugyanaz a Krisztus működik, a kiszolgáltató közvetítésével; ezért hatásosságuk biztos, lelki gyümölcsük azonban annak hitbeli állapotától, engedelmességétől és tisztaságától függ, aki részesül bennük.

31. A szentségekben Krisztus jön szembe az emberekkel, és személyesen adja magát neki üdvözítő találkozásban, az ember földi zarándokútjának minden helyzetében. Az ember a nemzés és a születés révén lép be az életbe: Jézus Krisztus új életre kelti őt a keresztség révén. Később az ember testi erőinek teljessége felé fejlődik: az új élet teljességét a konfirmáció vagy bérmálás révén kapja meg. A fizikai életnek táplálékra van szüksége: az új élet tápláléka az Úr dicsőséges teste, amely rejtélyes módon van jelen a kenyér és a bor érzékelhető formái alatt, s ez az eucharisztia: a szavak nyomán, amelyeket a Krisztust képviselő pap ismétel meg, a kenyér és a bor Krisztus valóságos és rejtélyes jelenlétét kapja meg, s ez lehetővé teszi a keresztény ember számára, hogy lelkileg táplálkozzék abból a láthatatlan kenyérből, aki Krisztus. A test természetes életét betegségek, sebesülések fenyegetik, amelyek halálosak is lehetnek, s amelyeket a szervezet gyógyító erői és az orvosságok győznek le: az új élet gyógyulását a bűnbánat szentsége és a betegek szentsége biztosítja hatékonyan. A bűnbánat szentségében a lélek gyógyul meg a bűn sebeitől: a betegek szentségében Krisztus közeledik a beteghez, aki a halál közelébe ért, és megtisztítja őt a bűn maradványaitól. A természetes élet folyása a családhoz és a társadalomhoz kötődik:

a család körében születik és a társadalom keretében bontakozik ki és részesül védelmében: az új élet társadalmi előmozdítását és elterjedését az egyházi rend és a házasság szentsége biztosítja. Hála annak a hatalomnak, amelyet az egyházi rend szentsége biztosít a püspököknek és a papoknak, az új élet Krisztustól kiindulva folytatódik és kiszélesedik Isten népének körében, amely a papságban tanítóra és vezetőre lel. A keresztény házasságban viszont a férfi és a nő egyesül, hogy kölcsönösen segítsék és tökéletesítsék egymást az Isten és a világ szolgálatára rendelt új teremtményeknek adva életet.

A nem-keresztények

32. A szentségek azok a közönséges eszközök, amelyeknek révén az emberek az isteni üdvösséget megkapják, mindenestre igazságtalanság lenne Istennel szemben azt hinni, hogy azok határt szabnak az isteni szeretet egyetemességének, s így inkább az üdvösséget korlátozó, semmint kiterjesztő értékük lenne. Éppen ezért a keresztény ember távol attól, hogy megítélje vagy elítélje azokat, akik az egyházon kívül vannak, inkább a maga szeretetét és szolgálatát ajánlja fel nekik. Hálát adva Istennek, hogy ő megtalálta az egyházban az üdvösség hazáját, a keresztény ember nem kételkedik abban, hogy Isten jósága Krisztus révén minden nemes és jóhiszemű lelket üdvözít, aki anélkül, hogy láthatóan az egyházhoz tartoznék, hűségesen követi lelkiismeretét. A II. Vatikáni Zsinat nyilatkozata szerint „az isteni gondviselés nem tagadja meg a kegyelem szükséges segítségét azoktól, akik nem jutottak még el Isten világos felismeréséhez és elismeréséhez, és erőfeszítést tesznek, nem az isteni kegyelem nélkül, abban az irányban, hogy eljussanak a helyes életre. Mert mindazt, ami jó és igaz bennük, az egyház előkészületnek tekinti az evangélium befogadására, és olyan adománynak, amely minden embert megvilágosít, hogy végül elnyerje az életet”. Éppen ezért az igazi keresztény ember kötelességnek és kiváltságnak érzi, hogy mindenütt a világon tanúságot tegyen Istenről és az üdvösségről, amelyet Isten Jézus Krisztusban biztosított.

Az örök élet

33. Hála a Krisztusba és a Szentlélekbe vetett hitnek, a keresztény ember az istenfiúság méltóságára emelkedik. Ez életközösség Istennel Krisztusban, már a benne jelenlevő örök élet. Feladata tehát, hogy megőrizze és kifejllessze ezt az adományt, amelyet az idők végezetéig rábizott. És ha hűségesen megőrzi a halálig, bizton számíthat Krisztus világos ígéretére: „Atyám akarata, hogy bárki, aki látja a Fiút és hisz benne, annak örök élete legyen és én feltámasztom őt az utolsó napon... aki hisz, annak örök élete van.” A fizikai halál csak a létföltételeket változtatja meg: az egység Krisztussal nem szakad meg, sőt inkább egész fényében mutatkozik meg; az e világi tűnékeny dolgok birodalmából az Istennel együtt folytatott élet lelki és örök birodalmába kerül az ember.

34. Az ilyen kifejezés, mint „paradicsom” vagy „ég”, az elhunytak Istennel folytatott életét jelöli. Arról, hogy milyen lesz ez az örök élet Istennel, az ember itt lent nem tud megfelelő képet alkotni, mert azon kívül, hogy nincs pontos fogalma az örökkévalóságról, csak analóg elképzelései vannak arról, hogy mi az Isten, és csak negatív elképzelése arról, hogy mi lesz ő maga. A keresztény ember tehát egyszerűen a kinyilatkoztatásra támaszkodik, amely az igazaknak békés és tökéletesen boldog életet ígér Isten látásában és a szentek közösségében. „S így állandóan az Úrral leszünk, írja Szent Pál; elégedjete meg tehát ezekkel a szavakkal.”

35. A kinyilatkoztatás egy, a halált követő másik lehetőségéről is beszél: s ez a pokol és a kárhozat. Aki teljes tudatában van annak, amit tesz, de visszautasítja Krisztus szavait és az általa felajánlott üdvösséget, vagy miután elfogadta azt, mégis makacsul az ő törvényeivel ellenkező módon viselkedik, vagy másként él, mint ahogy azt a lelkiismerete diktálná, rossz

sorsra jut, és a végén szerencsétlenségére, Istentől távolra kerül. A Szentírás ezt az állapotot a „második halál” félelmetes kifejezésével illeti.

Természetesen egyetlen ember sem ítéheti meg azt, hogy valaki ilyen romlásba jutott-e.

36. A kinyilatkoztatás azonban előreláthatóvá tesz egy másik állapotot is, amelybe azok kerülnek, akik, bár nem szakadtak el Istentől a halál pillanatában, nincsenek is teljesen közösségben vele, a földi létezés kísértései és törekénységei miatt. Az elhunytaknak ezt az állapotát „purgatóriumnak” vagy az igaz lelkek megtisztulási állapotának nevezik, ami megelőzi a tökéletes együttélést Istennel. A keresztény ember imádkozni is szokott ezeknek a lelkeknek segítségére, hogy megszabaduljanak bűneiktől.

37. Amikor végül Isten terveinek megfelelően elérkezik az az idő, amely véget vet a történet folyásának, Jézus Krisztus látható és dicsőséges alakban megjelenik a földön. Senki sem ismeri ennek a megjelenésnek napját vagy óráját; a jövő titka ez, amelyet egyetlen ember sem ismer, de már jelen van a keresztény ember hitében, és ez indítja állandó várakozásra és éberségre az egyházat. A keresztényeknek mindenkor tisztáknak és áhítatosaknak kell lenniük, és késznek arra, hogy Jézus Krisztust fogadják, mint azon a napon, amikor szemtől szembe találkoznak majd vele.

38. Az emberiség akkor elérkezik Istenben a rendeltetéséhez és a dicsőséghez, amelyre teremtett. Az emberi nyelv képtelen arra, hogy kifejezze ezt az emberfölötti megtapasztalást; éppen ezért a Biblia hasonlatokat és ragyogó szimbólumokat alkalmaz: egyetlen feltámadásra kerül sor, és az igazak a föltámadott Krisztus képére és hasonlatosságára alakulnak át; azok, akik már a halál után Istennél vannak, dicsőséges és a földi létezés tökéletlenségeitől mentes testben jelennek meg; ez a test mindenkinek a személyiségét a maga szépségének tökéletességében fejezi majd ki. Természetesen az igazak által kapott öröm és dicsőség arányban lesz Isten adományaival, és azzal, hogy személyesen ki mennyire felel meg nekik. Miután eltűnt a bűn és a halál által megpecsételt világ, „új ég és új föld jön létre”, „Isten ragyogása tölti be világossággal az ő városát”, és „Isten teljesen benne lesz minden dolgokban”.

A keresztény élet

Ki a keresztény ember

1. A „keresztény” elnevezés Krisztus nevéből származik és keresztény az, aki mindenben Jézus Krisztust követi. A keresztény élet éppen ezért a Krisztushoz csatlakozás alapvető és visszavonhatatlan döntésén alapszik, amelynek célja, hogy kövesse és utánozza őt, lelki közösségben vele, testvérünkkel, Urunkkal és az emberek Üdvözítőjével.

2. Ezért a keresztény ember számára Jézus Krisztus a példakép és a cselekvés normája. Az élet minden körülményei között, az örömben és a nélkülözésben, a munkában és a pihenésben, a kockázatban és a kísértésben, egészen a halál félelmetes pillanatáig, a keresztény ember tudja, hogy Jézus mindebben előtte járt, és megtanította őt arra, hogyan kell Istenhez menni, megjárva a halál útját, hogy eljusson a feltámadásra. A keresztény ember minden helyzetben arra törekszik, hogy azt tegye, amit Jézus Krisztus tett volna az ő helyében. Ezért jártas az evangélium olvasásában, hogy megtalálja benne Krisztus szavait és példáját.

3. Ez az állandó hivatkozás Krisztusra nem annyira a külső és részletbe menő utánzásra vonatkozik, ami lehetetlen lenne, hanem az ő lelki készségeinek átvitelére. Ezek a lelki készségek összesítve nyilatkoztak meg az ő életében, és főleg szenvedésében és halálában, s nem egyebek, mint az engedelmesség és önmaga tökéletes alávetése Isten akaratának, valamint az, hogy teljesen az embereknek szentelte életét. A többi között ezt mondotta egyszer: „Nem azért jöttem, hogy szolgáljanak nekem, hanem hogy szolgáljak és életemet

adjam az emberek megváltásáért.” Szent Pál apostol pedig így ír: „Legyenek azok az érzések bennetek, melyek Jézus Krisztusban voltak.”

4. A törekvést, hogy Krisztust magába olvassza, a Szentlélek ébreszti fel és tartja fenn a keresztény emberben. A Szentlélek belsőleg alakítja át a keresztényt, és lelkébe oltja a Krisztushoz hasonló érzéseket, a gyermeki odaadást Isten iránt és a jóságot az emberek felé. A keresztény ember, aki a Szentlélektől vezeteti magát, Isten fiaként viselkedik és Krisztus nyomában jár, azoknak szabadságával, akik önkéntesen követik a Lélek útmutatását.

A keresztény ember alapvető vonásai

5. A keresztény élet alapvető küldetését Krisztus így fogalmazta meg: „Hinni Istenben..., és testvérek módjára szeretni egymást.”

6. Hinni Istenben annyit jelent, mint elfogadni az ő szavait és akaratát, bármi módon nyilatkozzék is az meg. Ezt az önkéntes alávetést Istennek, amely hasonló Krisztus tökéletes alávetéséhez, a keresztény nyelvhasználatban „hitnek” nevezik, és az magába foglalja a föltétlen engedelmességet Isten szavának, és a készséget arra, hogy lemondjon önmagáról Isten akaratával szemben. A hitet a keresztény ember szívében az Isten Lelke keltette fel, és első mintaképe Ábrahám, a zsidó pátriárka, akit a „hívők atyjának” neveznek, amiért életét és egész jövőjét tökéletesen kockáztatta a hit nevében.

7. A felebarát iránti szeretet, amelyet a keresztény nyelvhasználatban a latin „caritas” és a görög „agapē” névvel illetnek, Jézus ezekkel a szavakkal jellemezte: „Azt cselekedjétek másoknak, amit szeretnétek, hogy nektek cselekedjenek.” Ami azt jelenti, hogy testvérként kell szeretni minden embert, fajra, képességre, élethelyzetre való tekintet nélkül, mert az Atya fiaként szereti őket, és Krisztus egy lett közülük anélkül, hogy a maga személyes kielégülését kereste volna. Ezt a szeretetet, amely meghaladja az emberi szív veleszületett képességeit, a hithez hasonlóan a Szentlélek oltja be a keresztény emberbe; ezért nem részesít előnyben személyeket, hanem inkább az alázatosak és a szükségét szenvedők felé fordul.

8. Bár minden ember irányában testvéri kötelékben és őszinteségben fejeződik ki, a keresztény szeretet nem nivellál, hanem tökéletesíti és fölemeli az emberi étellel együtt járó viszonylatokat, mint amilyen a család, a barátság és a kapcsolat azokkal, akik a közös érdekében munkálkodnak.

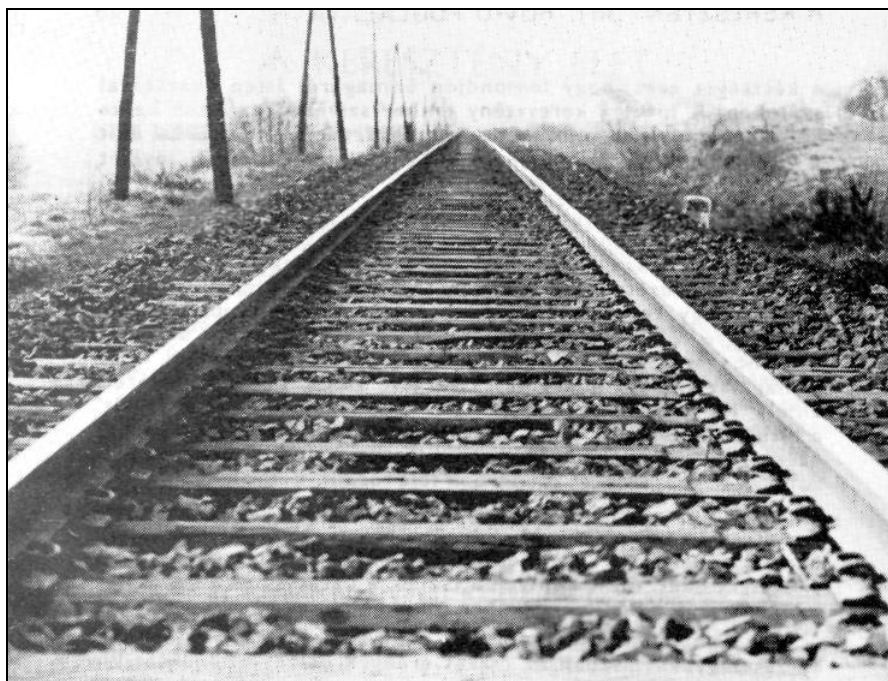
9. A keresztény hagyomány tanítása szerint a felebaráti szeretet gyakorlásában az összes erények összegeződnek és kifejezésre jutnak, amint azt Szent Pál tanítja: „A szeretet türelmes, nem féltékeny, nem hiú, nem gögös; nem tapintatlan, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem rója fel a rosszat, nem örül az igazságtalanságnak; örül az igazságnak, mindent megbocsát, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.”

10. Amikor az Istenbe vetett hitet és az emberek szeretetét gyakorolja, a keresztény ember nem vár e világi elismerést vagy kiváltságot; ellenkezőleg, vállalja azt a lehetőséget, hogy esetleg többet kell szenvednie másoknál, lévén egy olyan Úrnak követője, akit keresztre feszítettek, és aki az ellentmondás állandó jele a világban; a keresztény ember alázatos is, mert tudatában van annak, hogy az isteni adományok állandó veszélyben vannak benne, amíg csak a földön él. Ezzel szemben viszont állandóan számíthat Isten segítségére, hogy lelki hasznot merítsen viszontagságokból is, és így remélheti, hogy a múlt dolgokon át, halhatatlan boldogságra jut el, amely soha nem ér véget.

11. Ez a bizonyosság reménységgel és legyőzhetetlen optimizmussal tölti el a keresztény embert. „A világban szenvednetek kell, jelentette be Krisztus, de legyetek bizalommal: én legyőztem a világot.” Teljesen Istenre hagyatkozva, a keresztény ember reménysége sohasem szűnik meg, és bizalmat öntve minden emberbe, kedvező előfeltételeket teremt arra, hogy megjavuljanak a szívek, és az egyes emberek és a társadalom helyzete is. „Ha Isten velünk, kiált fel Szent Pál, ki lesz ellenünk?”

Az értelem és a lelkiismeret irányelvei

12. Miközben a lélek indítására Krisztust követi, az igazi keresztény ember továbbra is tökéletesítésre váró ember marad, mindazokkal a bizonytalanságokkal és kockázatokkal, amelyeket az emberi lét hoz magával. A keresztény ember tapasztalásból tudja, milyen nehéz megtalálni a cselekvés helyes útját, belül szenved az érzékek indítása és az értelem ítélete közötti feszültség miatt, és tapasztalásból ismeri a szabad választás lehetőségét aközött, amit mint jót vagy rosszat ismer fel.

Hitünk korszerű bemutatására ajánlható irodalom:

- BARREAU, Jean-Claude: Az örömhír. Jézus Krisztus üzenete. Bécs, Opus Mystici Corporis, 1972, 182 lap.
- GÁL Ferenc: Az Istenről beszélünk. Budapest, Szent István Társulat, 1969, 256 lap.
- GÁL Ferenc: A teremtett és megváltott ember. Budapest, Szent István Társulat, 1970, 258 lap.
- GÁL Ferenc: Jézus Krisztus, a Megváltó. Budapest, Szent István Társulat, 1972, 220 lap.
- LIÉGÉ, Pierre-André: Krisztusi élet. Bécs, Opus Mystici Corporis, 1973, 125 lap.
- SZABÓ Ferenc: Isten barátai. Hitünk korszerű bemutatása. Róma, A szerző kiadása, 1973. 2. kiadás, 138 lap.

13. Ez a belső szabadság veleszületett kiváltsága minden embernek. A keresztény emberben az Isten Lelke belsőleg világosítja meg és erősíti meg ezt a szabadságot, ami által

túl azon, hogy követi azt a jót, amit az értelem mutat meg, ő még ama döntések felé is tájékozódik, amelyeket az isteni kinyilatkoztatásból, Krisztus példájából és a lélek belső sugallataiból ismer fel. A keresztény ember azonban csak akkor bizonyítja, hogy valóban Isten és Krisztus Lelke szerint él, ha már eleve eleget tesz a jó ama normáinak, amelyek az értelem világosságából származnak.

14. Nem könnyű azonban minden egyes keresztény számára, mint ahogy minden egyes ember számára sem az, hogy minden helyzetben világosan felismerje a helyes értelem irányelveit és Isten Lelkének útmutatásait; éppen ezért készségesen elfogadja azokat a törvényeket és normákat, amelyeket a kinyilatkoztatás révén maga Isten, az egyházi hatóságok, a polgári hatóságok és szülőföldjének hagyományai rögzítettek és rögzítenek, az utóbbiak esetében azzal a nyilvánvaló föltétellel, hogy azok nem ütköznek világosan Isten irányelveivel. Ily módon a keresztény ember elkerüli az illúziók és az erkölcsi szubjektivizmus veszélyét.

15. Miközben megköveteli a jogot és a kötelességet, hogy a saját lelkiismeretét követhesse, Krisztus követője tiszteletben tartja a mások meggyőződését és magatartását, még ha azok különböznek is az övétől, és Istenre bizza az ítéletet, remélve, hogy ő mindenkit a saját lelkiismerete iránti hűség és a tőle kapott adomány mértéke szerint ítél meg.

A keresztény élet állapotai

16. A keresztény ember nem különbözik a többiektől az élet külső föltételeinek tekintetében; Pál apostol kezdettől fogva felhívta azokat, akik megtértek a kereszténységhez, hogy maradjanak meg abban az állapotban, amelyben azelőtt voltak. Az élet bármilyen formája és hivatása, amennyiben megfelel az erkölcsi lelkiismeret előírásainak, polgárjogot nyer az egyházban, amelyben, mint egységes és differenciált testben, megvan a funkciók és szolgálatok Istentől meghatározott különbözősége a közjó érdekében. Megmaradva azonban abban az állapotban, amelyet a világban tölt be, a keresztény ember tanúságot tesz hitéről, reménységéről és szeretetéről, s ily módon mintegy belülről, az élesztő vagy a só mintájára járulva hozzá a társadalom és a kultúra megszenteléséhez, a saját hivatalának példás betöltése révén, és az evangélium szellemétől vezetve.

17. Mindenesetre a keresztény ember két állapotot ismer és méltányol különösképpen: a házassági és családi állapotot, és az Istennek és felebarátnak szentelt állapotot a cölibátusban.

18. A házasság a hívek nagy többségének javasolt állapot, amelyet Isten rendelt el, és Krisztus szentelt meg. „Azért a férfi elhagyja apját és anyját, mondja Isten a Bibliában, és követi feleségét, és ketten egyetlen dolgot alkotnak.” Teljes, hűséges és felbonthatatlan egyesülésről van itt szó, megerősítve egy szent rítussal, amelyben a kölcsönös emberi hűséget Krisztus szenteli meg. A házasság veti meg az alapját a keresztény családnak: a házastársak örömmel és felelősségérzettel, de önzés nélkül fogadják azokat a gyermekeket, akiket Isten jóváhagyásából bírnak, és a hitben és szeretetben, az élet szeretetében és szabadságában nevelik őket. A gyermekek, Isten adományai, újabb megszentelését jelentik a házasságnak, megújítják az egység kötelékét és elmélyítik a házastársak hűségét, akik ily módon járulnak hozzá Isten népének növekedéséhez a földön.

19. Nem mindenki hivatott viszont a házasságra: egyesek arra kapnak hivatást, hogy megőrizték a cölibátust, hogy Krisztus példáját követve, teljesen Istennek adhassák át magukat és felebarátaik lelki és testi javának szolgálatába szegődjenek. Ebben az állapotban vannak rendszerint a papok, a szerzetesek és számos laikus hívő, férfiak és nők, akik a legkülönbözőbb módon vállalják azt, hogy Krisztus szellemének megfelelően élnek, és tesznek mellette hűséges tanúságtételt testvéreik körében.

20. Akár a keresztény házasságról van szó, akár a cölibátusról, mind a kettő áldozatokat követel; az aggodalmaskodó tanítványoknak azonban, akiket megfélemlített az eszmény

komolysága és nagysága, Jézus azt válaszolta: „Ami nem lehetséges az embereknek, az lehetséges Istennek”; Szent Pál pedig így magyarázta: „Mindenki megkapta a maga adományát Istentől, ki ilyen, ki amolyan módon.”

A keresztény élet forrásai

21. Az istenfiúi életet maga Krisztus tartja fenn, és táplálja láthatatlanul a keresztény emberben, amikor személyesen találkozik a keresztényekkel életünknek kiváltságos pillanataiban, hála azoknak a jeleknek vagy szent szertartásoknak, amelyeket az egyház szentségeknek nevez. A keresztény ember nagylelkű és együttműködő szellemben fogadja ezeket, tudva, hogy az ilyen, Krisztussal való misztikus találkozások hatásossága az ő belső készségétől függ. Az első szentséget keresztségnek hívjuk, mert külsőleg vízzel való lemosásból áll. Ebben a szentségben Krisztus minden bűntől megtisztítja az embert, újjáteremti őt az isteni életre, bensőségesen magához kapcsolja, kitörölhetetlen módon lelkébe nyomva a saját képét, bekebelezi őt az egyházba és Isten népének sorába, és megszenteli őt a Szentlélek adományaival. Alapvető és döntő eseménye ez a keresztény életnek, és arra hivatott, hogy a továbbiakban uralkodó szerepet játsszon. A keresztény szülők újszülött gyermekeik számára kérik ezt a szentséget, tudva, hogy ezáltal nagy kincs részeseivé teszik őket. A tudatos elfogadást az ilyen gyermekek esetében pillanatnyilag a közösség kötelezettségvállalása helyettesíti, amelyhez később, a megfelelő időben, maguknak is személyesen csatlakozniuk kell.

22. A keresztség vezet be az eucharisztia szentségét, amely az egész keresztény élet forrása és csúcsa. Ebben a szentségben a kenyér és a bor színe alatt, maga Jézus lép kapcsolatba tanítványaival, hogy egyre inkább önmagához hasonlóvá tegye őt, meggyógyítsa az emberi természettel velejáró lelki gyöngeségekből, és hogy megerősítse őt az örökkévalóság felé vezető úton. Mindez egy sajátos szertartás keretében történik, amelynek elsőrangú fontossága van a keresztény életében, s ez a szentmise, amelyben a pap, mint Krisztus képviselője megismétli azokat a szavakat, amelyeket halála előtt Krisztus mondott el a kenyér és a bor fölött: „Ez az én testem”, „ez az én vérem.”

23. Az új élet, amelyet a keresztény ember a keresztségben nyer el, s amelyet az eucharisztia táplál, állandó veszélyben forog az emberben bent ülő rossz romboló erő és „e világ fejedelmének”, a sátánnak gonosz sugallatai miatt. Az új élet teljesen veszendőbe is mehet bizonyos, Isten és az általa megállapított erkölcsi rend ellen elkövetett, súlyos mulasztás következtében. A „súlyos” bűn, vagyis a teljes és tudatos eltávolodás Istentől, az isteni életet rombolja szét az emberben. A keresztény ember, aki ily módon eltávolodott Istentől, nem élő tagja többé az egyháznak, noha külsőleg még odatartozik.

24. Isten jósága és Krisztus irgalma azonban készen áll, hogy újra meggyógyítsa és rehabilitálja azt az embert, aki őszintén megbánja a rosszat, amit elkövetett. A keresztény ember biztos és hatékony orvossággal számolhat, s ez bűneinek megváltása, más szóval a gyónás. Ha egy pap előtt feltárja vétkét és őszinte bánatát, elnyeri Isten bocsánatát, és ismét hasonlóvá válik Krisztushoz és visszahelyeződik az egyház élő közösségébe. A gyónásban a pap Isten nevében ítél, mint az ő jóságának képviselője. Amit a pap a gyónás keretében hall, arra nézve tökéletes titoktartás kötelezi, amelynek megszegése halálos bűn, és az egyház legszigorúbb ítéletét vonja maga után. A történet során voltak papok, akik meghaltak azért, amiért megőrizték a gyónási titkot.

25. A keresztség, az eucharisztia és a bűnbánat szentségén kívül a keresztény még négy további szentséget ismer. Ezek: a bérmlás, amelyben Krisztus az érettség felé növekvő keresztény embert szellemi érettségére hívja el, és arra, hogy személyesen is kötelezze el magát ömelle; az egyházi rend szentsége, amelyet az egyház legfőbb tekintélyei szolgálnak ki azoknak, akik közvetlenül is a lelki élet szolgálatába akarnak állni, tehát a

püspöknek, papoknak és diakónusoknak. A házasság szentségében a házastársak arra kapnak kegyelmet, hogy megszenteljék közösségüket, hogy a halálig hűségesek maradjanak egymáshoz és szent módon neveljék ivadékaikat.

A betegek szentségében, amely jelképes olajjal való megkenést foglal magába, a dicsőséges Krisztus látogatja meg tanítványát a halál küszöbén, hogy amint részesévé válik majd Krisztus halála misztériumának, ugyanúgy részesüljön föltámadásában is.

A keresztyén ember társalgása Istennel

26. A keresztyén ember lelkiileg találkozik Istennel és erőt merít belőle, a szentségeken kívül az isteni ige olvasása vagy hallgatása révén is, valamint az elmélkedéssel és az imádsággal, a munkával és a felebarátok szolgálatával.

27. Az embernek, és különösen a keresztyén embernek, az imádság az első válasza az Istentől kapott adományokra, és az ima egész életén elkíséri. Minthogy az ember a lelkiekben Isten kegyelmének állandó segítsége nélkül semmire sem képes, a Szentlélek az, aki fölkelti benne az imádság óhaját. A Lélek siet az emberi gyöngeség segítségére, és azt sugallja neki, hogy forduljon az Atyához. Ily módon tehát Isten van az imádság kezdeténél és végcéljánál is, s az imádság teremti meg a bensőséges kapcsolatot az Atyával, a Fiúval és a Szentlélekkel.

28. A keresztyén ember imádságának három fő formája van: a teremtő Atyaisten iránti szeretet és imádás imádsága; a kérő imádság, amelyben a saját és a mások szükségait terjeszti Isten elé; végül a hálaadó imádság, amellyel megköszönjük Istennek a kapott adományokat. A keresztyén ember e világi szükségéiért is imádkozik, de csak fenntartással, tudva azt, hogy az imádság nem arra való, hogy helyettesítse az erőfeszítést, a tanulást, vagy a természetes eszközöket, amint hogy arra sem való, hogy helyrehozza az ember tévedéseit, vagy hogy önműködően az ember szolgálatába állítsa Isten hatalmát. Mégis ősrégi és szent hagyomány a keresztyénység körében a halottakért mondott imádság, hogy Isten megtisztítsa őket bűneiktől és befogadja őket békéjébe.

29. A keresztyén ember legkedvesebb imádsága a „Miatyánk”, amelyet Jézus tanított tanítványainak, amellyel a keresztyén ember úgy fordul Istenhez, mint a gyermek saját Atyjához. Isten után a keresztyén ember a szentekhez is imádkozik, vagyis azokhoz, akik már Isten közelében vannak, tisztelve őket és testvérien kérve közbenjárásukat. Valamennyi szent között természetesen kivételes helyet foglal el Mária, akit a keresztyén ember gyermekként szeret, hiszen Jézus anyja, akinek viszont a keresztyén ember testvére; Máriához fordul a keresztyén ember, bizalommal és gyöngédséggel az „Üdvözlégy” imádságával.

30. Az egyéni imádságon kívül minden keresztyén ember különböző mértékben részt vesz azokban a közös imádságokban is, amelyekben az egyház mint helyi és egyetemes közösség fordul Istenhez, egységben Krisztussal és mind a szentekkel, akik már Isten világosságában élnek. Ebben az imádságban, amelyet liturgiának nevezünk, Isten dicsőítőjének szerepét vállalja az egyén, valamint az egész emberiség nevében könyörög az egész nagy keresztyén családdal. Jellegzetesen liturgikus imádság a szentmise, de vannak más ilyen imádságok is, amelyeknek elmondása főleg a papokra és más, Istennek szentelt személyekre van bízva.

31. Amikor a Biblia szavait olvassa vagy hallja a keresztyén ember, tudja, hogy magának Istennek a szavát találja meg bennük, amely hívja és irányítja őt. Noha elmúlt eseményekre vonatkozik, mint amilyenek a zsidó nép életének eseményei vagy Jézus Krisztus szavai és cselekedetei, valamint az apostolok üzenetei, a Szentírás mégis örökös időszerűséggel bír minden keresztyén ember, sőt minden ember számára. Természetesen ahhoz, hogy a találkozás gyümölcsöző legyen, szükség van a Szentlélek közreműködésére, ami akkor történik meg, amikor annak, aki olvas, vagy hallgat, lelke a legkedvezőbb állapotban van, telítve az engedelmség és az imádság szellemével: Isten ilyenkor megvilágosítja az értelmet és megerősíti a keresztyén ember szívét.

32. Az elmélkedés, vagy értelmi imádság, ajánlatos a keresztény ember számára, különösen azok számára, akik szerzetesi életállapotot választottak. Elszakadást jelent ez az imaforma a földi dolgokkal való foglalatosságtól, erőfeszítést a lelki fölemelkedésre és az üdvösség alapvető igazságainak szemlélésére. A lélek ilyenkor személyes és elkötelezett társalgásba merül Istennel, az egész életet fölemelve, és célba állítva az ő rendjére. Aki hűségesen kitart az elmélkedés gyakorlata mellett, az a Szentlélektől elnyerheti a szemlélődés adományát, amely közvetlenül és örömteljesen egyesíti az embert Istennel.

A keresztény ember magatartása

33. Önmagához fűződő kapcsolatában a keresztény ember reálisan értékeli önmagát; alázatos és mértékletes; alázatos, mert a gőg nem más, mint illúzió, attól a pillanattól fogva, hogy mindent ingyenes adományként kapott az ember Istentől, akihez újra meg újra kérő szóval kell fordulnia elégtelenségei miatt, és hogy elnyerje a bocsánatot a mulasztásokért; mértékletes, vagyis ura testének és érzékeinek, mert tudja, hogy lappangóan állandóan benne van a rendetlenség, tehát éberséget kell magára erőltetnie, hogy amennyire lehet, valósággá tegye a Krisztus példájára mintázott tökéletes és feddhetetlen embert. Eppen ezért a keresztény ember távol tartja magát a kapzsiságtól és az irigységtől, még ha az csak belsőleg jelentkezik is, és alkalmanként szívesen gyakorolja az uralmat önmaga fölött, kisebb önmegtartóztatások vagy bűnök révén is, hogy végül engedelmebben fogadja az imádság és a szeretet belső ösztönzéseit. Mértékletessége kiterjed a szexualitás területére és az ösztönös birtoklási vágyra is; a test és a lélek tisztaságára törekszik tehát olyan formában, ami megfelel állapotának.

34. A keresztény ember Jézus Krisztustól kapta meg az egyenesség, az őszinteség és a lojalitás szabályait; fegyelmezi tehát nyelvét és szavait. De Krisztustól kapta meg a belső béke és az öröm adományát is. Minthogy Isten az Atyja, nem kell aggodalommal vagy félelemmel néznie azokra a gonosz hatalmakra, amelyek fondorkodnak ellene. Amikor a jó érdekében tevékenykedik, ezt szeretetből teszi, és a szeretet elűzi a félelmet, és örömmel tölti el őt. Eppen ezért a keresztény ember a nehézségek és szenvedések közepette is meg tudja őrizni belső vidámságát és békéjét.

35. Magánemberként a legapróbb részletekig menően becsületes. Tiszteletben tartja a család szent törvényeit, mint apa, anya, vagy gyermek egyaránt; mint állampolgár lelkiismeretesen eleget tesz társadalmi kötelezettségeinek, „megadva a császárnak azt, ami a császáré”, Krisztus parancsának megfelelően. A keresztény ember tisztességes és igazmondó, hűséges az adott szavához, de nincs benne gőg. Elutasítja az erőszakot, tiszteletben tartja a mások jogait, különösen a lelkiismeret szabadságát, és tisztelettel és megbecsüléssel kezeli embertársait.

36. Ami a mindenség és az emberiség anyagi és szellemi javainak használatát illeti, az ember szabad és szuverén. Szent Pál szavai érvényesülnek számára: „Minden a tiétek, ti pedig Krisztuséi vagytok és Krisztus Istené”; „Mindaz, ami igaz, nemes, való, tiszta, szeretetreméltó, megbecsült, ami erény és dicséretre méltó, az legyen gondoskodástok tárgya.”

37. A keresztény ember nem él elszigetelten az emberek között, hanem olyan tud lenni, mint a szőlővessző a tőn és mint egyik tagja a testnek. Különösen az egyház tagjaként abból él, aminek tagja, részt vesz az életében, az ünnepeiben, a szertartásaiban, hogy nyilvánosan is tanúságot tegyen hitéről és kifejezésre juttassa szolidaritását testvéreivel. Kötelességének tekinti, hogy részt vegyen a szentmisén, amelyben lelkileg egyesül Krisztus áldozatával, egységben az egész közösséggel, békét kötve mindenkivel. Megtartóztatást gyakorol az előirt napokon. Kibékül Istennel és az egyházzal a gyónás révén, megosztja javait a szegénnyel, a lehetőségeivel arányban álló alamizsnálkodás révén. Végül kötelességének és

megtisztelésnek tekinti, hogy Isten népéhez tartozva a földön, tevékenyen részt vegyen az egyház e világi küldetésében, és előmozdítsa Isten dicsőségét és az üdvösséges dialógust az emberekkel.

38. Az emberekkel szembeni magatartást egyszerre ihleti a szolidaritás azzal a társadalommal, amelyben él, és hitének, valamint az Istentől személyes érdem nélkül kapott szellemi adományoknak tudata. Éppen ezért a hatalmat gőg nélkül gyakorolja, abban a meggyőződésben, hogy bármit tesz a legalázatosabbnak az emberek között, azt magának Jézusnak teszi. Tudva azt, hogy Krisztus az övéinek megkülönböztető ismertető jelként követeli, hogy kölcsönösen és érdektelenül szeressék egymást, a keresztény ember türelmes és szolgálatkész, vendégszerető és nagylelkű. Alapvető elv számára, hogy megbocsássa a kapott sérelmeket, hogy jót tegyen ellenségeivel és imádkozzék értük, jóval viszonzza a rosszat, Krisztus szavainak megfelelően: „Ha megbocsátjátok az embereknek sértéseiket, a mennyei Atya is megbocsátja a tiéteket, de ha ti nem bocsátok meg az embereknek, Atyátok sem bocsát meg nektek.”

39. A megbocsátás és a béke azonban nem jelent tétlenséget. Tudva azt, hogy az emberiségnek tökéletesednie és növekednie kell addig a tökéletes mértékig, amelyet Isten írt elő, a keresztény ember kötelességének érzi, hogy a társadalmi igazságosság, a béke és a szabadság apostola legyen. Egy olyan társadalomban, amelyet az igazságtalanság és a képmutatás tölt el, szembeszegül a kizsákmányolás és a túlkapások minden formájával, személyesen is megfizetve az árát a többiek felemelésének.

40. A keresztény ember nem henyél, minthogy az apostoli hagyománytól kapta a szabályt: „Aki nem dolgozik, ne is egyék.” Felismerve, hogy a munkában Istennek az emberek felé nyilvánított akarata jut kifejezésre, munkabeli elkötelezettségét személyes és kötelező válasznak érzi az isteni parancsra, amely a teremtés folytatását írja elő, és annak egyre inkább az emberek szolgálatába állítását. Éppen ezért a hivatásbeli rátermettség és feddhetetlenség elengedhetetlen feltételek számára minden tökéletességre irányuló törekvésben.

41. A keresztény ember végül a reménység embere, és történeti elkötelezettsége arra a jövőre irányul, amelyet az isteni kinyilatkoztatás mutat meg az egyes ember és az egész emberiség számára. A keresztény ember élete Istentől irányított szolgálat, hogy megvalósuljanak az ő kegyelmi tervei az emberiség felé. Éppen ezért a keresztény ember mindennap Istenhez, az ő égi Atyjához fordul e szavakkal: „Jöjjön el a Te országod.”

42. A rosszal és a szenvedéssel szemben a keresztény ember derűsnek és erősnek mutatkozik. Tudva azt, hogy Isten nem akarta őket, és hogy jelenlétük az emberek között a bűn gyümölcse. Minden erejével és a tudomány minden lehetőségével küzd ellenük, hogy Krisztus példájára enyhítse őket. Minthogy azonban tudja, hogy mindig jelen lesznek az életben, ha jelentkeznek az ember teremtményi állapotának jeleként, lázadás nélkül elfogadja és eszközül használja fel őket, hogy Isten akaratához simuljon; Krisztussal egyesülve visel el mindent, bizonyosan tudva, hogy amint részesül Krisztus szenvedéseiben, részesül majd feltámadásában is.

43. A halál tehát, noha szörnyű és néha félelmes megtapasztalást jelent a keresztény ember számára, nem veri le őt, hanem a hűségre indítja. Nagyon jól tudja, hogy ha Krisztussal egyesülve hal meg, vele találkozik majd a dicsőségben is, ha állhatatos és hűséges volt földi napjaiban. Ily módon az Atyaisten iránti engedelmisségben, egységben Krisztussal, az ő testvérel és megváltójával, bensőséges kapcsolatban a Szentlélekkel, „az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében”, a régi formulának megfelelően, amelyet gyakran ismétel, a kereszt jelével jelölve meg saját személyét, a keresztény ember Istenért és az emberekért él, földi életének döntő és utolsó órájáig.

Függelék

A katolikus egyház belső szerkezetéről

1. A katolikus egyháznak egyszerű, de tagolt és a föld legnagyobb részére kiterjedő szervezete van. Ennek feladata az, hogy szolgálja a hitet és a szeretetet, közreműködve az egyház lényeges céljának megvalósításában, amely nem más, mint Isten dicsősége és az emberek üdvössége.

2. Az egyház feje a pápa, akinek feladata az egyház kormányzása, az egyház ügyeinek előmozdítása és szellemi javainak védelme. Rómában, ahol székel, nem fejt ki politikai hatalmat a világ felé, hanem az általános jóval törődik, a békével és az egész emberiség egységével. Munkájában közvetlen segítséget nyújt az általa kiválasztott bíborosok kollégiuma és a római Kúria, amely kongregációkból, hivatalokból és bíróságokból áll. A Vatikánvároshoz kapcsolódó jelképes szuverenitás birtokosa, amely város egy korábbi és sokkal nagyobb e világi szuverén terület maradványa, s amely lehetővé teszi számára, hogy szolgálatát szabadon láthassa el és hogy képviselőket akkreditálhasson különböző nemzetekhez, közöttük több nem katolikus nemzethez, amennyiben azok ezt kérik, s abból a célból, hogy a békét és a katolikusok szellemi érdekeit védje.

3. Az egyház kormányzatát a pápa a püspökökkel, az apostolok utódaival osztja meg. A püspökök mindegyike, hierarchikus közösségben a pápával, a rábízott területet (egyházmegyét) kormányozza, és a püspökök valamennyien a pápával együtt tagjai az egyház általános kormányzatának (püspöki szinódus). Minden egyházmegye az egyetemes egyház megjelenítője. A püspököknek a papok kollégiuma segít munkájukban, s e papokra az egyházmegye kisebb területei vannak bízva (az egyházközségek), s így a katolikus világ lényegében egyházmegyékre és plébániákra van felosztva. Mint ahogy minden egyházmegyének megvan a székesegyháza, ugyanúgy minden egyházközségnek megvan a maga plébániatemploma, amely az egyes hívőket gyűjti össze.

4. Fontos szerepet játszanak a katolikus világban a szerzetesrendek és a különböző elnevezésű vallásos társulatok (például jezsuiták, bencések, ferencesek, domonkosok stb.), amelyek férfiak vagy nők, papok vagy laikusok számára alakultak, s amelyek a szemlélődésnek vagy az apostolság munkájának szentelik magukat. A különböző időpontokban jelentős történelmi személyiségek, rendszerint szentek által alapított szerzetesrendek különböző sajátos területeken fejtik ki tevékenységüket (iskolák, kórházak, ifjúság, szegénygondozás, missziók stb.), alárendelve az általános rendfőnöknek, és összhangban saját alapszabályaikkal és az egyház általános érdekeivel.

5. Minthogy nemzetek feletti jellege van, az egyház mindama népek fiai közül választja ki szolgálait, amelyeknek körében él és amelyeknek kultúráját és nyelvét magáévá tette. Éppen ezért a vallásos szertartásokat manapság mintegy 250 nyelven mondják. Mindenesetre különleges szerepet játszik a latin nyelv, részben azért, mert kezdettől szorosan kapcsolódott a római egyházhoz, de történelmi fontossága miatt is, amelynek révén bizonyos szempontból az egyház fő nyelvének tűnik, elsősorban a misemondásnál a zsinat előtt.

6. Hogy a társadalomban rendezett körülmények között élhessen és működhessen, az egyház az ókortól kezdve törvénykönyvet dolgozott ki, amelyet állandóan alkalmaztak az időszerű viszonyokhoz, s amelyek jelenleg a kánonjogi kódexben vannak összegyűjtve. Ebből ismerhetők meg a keresztény élet külső szabályai, itt határozták meg a jogokat, a kötelezéseket és a szankciókat, ebben írják körül pontosan a hierarchia, a szerzetesrendek és a hívek kölcsönös kapcsolatait, és itt kerül megállapításra az egyház kapcsolata az államokkal.

A hierarchia, az egyházközségek, az egyházmegyék és a pápa működéséhez szükséges anyagi eszközök egyedül a katolikus hívek szabad adományaiból származnak, amely adományokat a szeretet és a Szentlélek ösztönzésére ajánlanak fel. Az egyház tehát nem gazdasági és anyagi hatalom, hanem egyedül Isten Lelkére támaszkodik.

Hiszek, és hitem súlyos és kemény.
Nem tünde tan, nem pille vélemény.
Nincs benne így-úgy, bárcsak és talán:
Igen és nem, kereken, magyarán.
Semmi csűrés és semmi csavarás,
Inyeskedés és köntörfalazás:
Hiszem és vallom, szeretem és élem,
Amit az Egyház hinni ad el elébem.
Ebben a hitben élek és halok:
Katolikus vagyok.

Élő hitemmel vagyok én szabad.
Mankó helyett kötöttem szárnyakat.
Ami akad a földön emberi,
Gazdag szívem testvérenek ismeri.
És ami túl az emberkörökön,
A végtelenség: ígért örököm.
És mikor üt a boldogságos óra,
Hogy befogadjon koporsóm gubója:
Hitem gyertyája utolsót remeg,
És Istennek ajánlom lelkemet.

(Sík Sándor: Hiszek)

A. Liégé: „Szabad-tilos” morál – vagy krisztuskövetés? A keresztény és a bűn

Ezekben az utóbbi években, amikor fiatal keresztényekkel a bűnbánat szentségéről beszélgettem, többször nekem szegezték a kérdést: „De hát tulajdonképpen mi is az a bűn? Néhány évvel ezelőtt úgy gondoltuk, hogy tudjuk: mi a bűn; hogy van jó és rossz, hogy vannak parancsolatok; minden világosnak látszott akkor. Most a világosság helyet adott az elmosódottságnak és lelkiismeretünk elvesztette egyszerűségét. Amikor a papok a bűnről beszélnek nekünk, ez már semmiféle határozott, pontosan körvonalazott dolgot nem idéz fel bennünk.” Ezek őszinte szavak, amelyek megerősítik azt a nyugtalanságot, amelyet gyakran kifejezésre juttatnak papjaitok; „A keresztény fiatalok elvesztették a bűn iránti érzéket...” Valójában azonban tudni kellene, hogy igazában vesztéséről van szó; hiszen csak azt vesztethetjük el, aminek előzőleg a birtokában voltunk. Így tehát tudni kellene azt is, hogy vajon e tekintetben nemzedéketek tipikus magatartásáról van-e szó és hogy a titeket megelőző fiataloknál megvolt-e valójában a bűn keresztény érzéke? Ez az, ami nem tűnik nekem oly nyilvánvalónak. Szeretném tehát, ha velem együtt elgondolkodnátok ezen!

Bűn és nagykorú, érett keresztény élet

Annyi bizonyos, hogy a bűn nem alkotja a keresztény élet tengelyét; meghamisítanánk a keresztény életet, ha a bűnnek központi helyet tulajdonítanánk. Hitünk és életünk egyetlen középpontja Jézus Krisztus. Ő az, aki valóban felfedeztetni velünk a bűnt. A bűn oly mértékben kapja értelmét és jelentőségét, amilyen mértékben szenvedélyesen hozzákötődünk Jézus Krisztushoz.

Nos, csak a felnőtt korban lehet szilárd és valóban teljes módon hozzákötődni Krisztushoz. A gyermekkor és a serdülőkor csak átmenetek a Krisztusban való e felnőttkor, vagy nagykorúság felé, amelynek a küszöbén találjátok most magatokat. Egészen normális dolog tehát, hogy a felnőtt jut el élettapasztalatából a bűn értelméhez is, amihez nem voltak elegendőek a gyermekkor vagy a serdülőkor élményei.

De ugyanakkor halljátok a felszólítást arra is, hogy haladjatok túl gyermek- és serdülőkori bűntudatotokon. Attól tartok, hogy itt nagyon sok félreértés húzódik meg.

Bűn és törvénysértés

Az első félreértés. Amikor gyermekek voltatok, a bűn összekeveredett a törvény- vagy szabálysértéssel, minthogy a keresztény viselkedés akkor főként a pontosan előírt parancsoknak való engedelmségben állott. A törvényekkel vagy parancsokkal szembeni magatartástok a megtartás vagy a törvénysértés volt. Ekkor még nagy helyet foglalt el az engedelmségben a büntetésektől való félelem. Minderről van valami tudomástok, amikor a rendőri előírásokról vagy ilyen rendelkezésekről van szó. Nem akarom persze visszavezetni – legalábbis, ha keresztény nevelést kaptatok és nem valami dresszúrát – Istennel szembeni gyermekkori magatartástokat a rendőrségi szabályzatra, de mégis van valami hasonlóság a kettő között. A megengedettnek és nem-megengedettnek, a jónak és a rossznak még vitathatatlanul pontosan meghatározott határai vannak ebben a magatartásban. Nos, a bűn nem csak a törvénykönyv megsértése, mégha az isteni tekintély áll is ezek mellett a törvények mellett.

Bűn és hibázás

Egyre idősebbek lettetek; felfedeztetek magatokban az eszmény forrását. A külső parancsokból becsületkódex alakult ki előttetek lelkiismeretetekre, nagylelkűségekre, lovagi

szellemetekre hivatkozó felhívással. Emlékeztek még az akkor érzett öröme, amikor megelégedettek voltatok magatokkal? Büszkeséggel, önérzettel kevert öröm volt ez. De emlékeztek arra is, hogy szinte a csüggedéshez közelálló méreg vagy bosszúság fogott el titeket, amikor vétkeztetek a becsületkódex ellen!

Ettől kezdve már tudtátok, mi a hiba, a vétség. Ez bizonyára mélyebb valami, mint a törvénysértés vagy kihágás. Vétség az ellen, amit vártatok magatoktól, az ellen, amit nevelőitek, barátaitok, maga Krisztus vártak tőletek. Emlékezzetek csak arra is, hogy a hiba, a vétség mennyire a szégyennel párosult bennetek; szégyennel, mely onnét eredt, hogy nem tudtatok uralkodni ösztöneitek – főképp nemi ösztönötök – fölött, vagy mert mások is tudomást szereznek – ifjú hősök! – a ti gyengeségetekről. Nos, a bűn nem csak vétség a becsületkódex ellen, mégha ezt a becsületet a keresztény eszmény sugalmazza is.

Krisztusban való hit és a bűn

De még tovább kell növekedni. A törvénysértéstől való félelem, a hiba vagy vétség miatt érzett szégyen nem elegendő már a ti korotokban. Egyébként ti magatok érzitek ennek a határait. Tapasztalhattátok már, hogy az ember nagy veszteség nélkül megszabadulhat azoktól és ekkor bizonytalanoknak, tétováknek, magányosoknak találtátok magatokat. Ez a pillanat az, amikor valóban felfedezhetitek, hogy mi a bűn.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a szeretet nem abban áll, hogy két ember egymás szemébe néz; hanem abban, hogy mindketten ugyanabba az irányba vetik tekintetüket.

(A. de Saint-Exupéry)

Amikor bünt követek el, akkor ellentmondok az életnek. Igen, az igazi életnek; Krisztus bennem levő életének. Krisztus, akinek odaadtam magamat a Benne való hit által, bensőmben új irányt, új orientációt, új erőt ad. Keresztényként élni annyit jelent, hogy összehangolódom Krisztussal egész életemben; szerelmemben, munkámban, örömben, megpróbáltatásaimban; testemmel éppúgy, mint szívemmel és lelkemmel. Egész életem összefüggő, egységes azzal az iránnyal, amelyet Krisztus szab meg nekem. Bűn tehát mindaz, ami nem illeszkedik bele abba az élő összefüggésbe, amelyet az Úr Jézus teremt meg a Benne hívőkben. Bünt elkövetni annyi, mint elszakadni Krisztustól.

Bűn és bűnbánat

A fiatalok hajlamosak arra, hogy a bűn és hiba súlyosságát az azok fölött érzett szégyen szerint ítéljék meg; így alakult ki azután az a nagyon rossz és elítélendő szokás, hogy a test, a vér bűneit tekintik a legsúlyosabbaknak. Rendszerint nem érzetek szégyent amiatt, hogy hiányzik belőletek a belső élet, hogy gögősek vagytok, az önzés uralkodik bennetek vagy hiányzik belőletek a testvéri szeretet; pedig mindezen esetekben súlyos bűnökről van szó.

Meg kell tehát változtatni az átszámítási kulcsszámot, módosítani kell a súlyossági sorrendet; mindaz, ami elválaszt a Krisztus adta tájékozódástól, orientációtól, az a legsúlyosabb bűn. Nos, Krisztus életével való összefüggésünket előbb a szívünkön, majd a szellemünkön, és csak végül a testünkön át éljük meg; tehát az átszámítási táblázat, a sorrend is ugyanez, ahogy ellene mondunk az említett összefüggésnek. Krisztusban való létünknek. Látjátok ezek után a bünt életetekben?

Ami pedig a bánat valódiságát illeti, az nem az érzett és a szégyent tápláló érzelmi lelkiismeretfurdalások alapján nyer megítélést, hanem azon őszinte elhatározás alapján, amelyet azért teszünk, hogy újra megtaláljuk az egyszer elvesztett keresztény összefüggést; miként az evangéliumi tékozló fiú, akiről ezt olvassuk: „Elgondolkozva életéről, azt mondja magában: Visszatérek atyámhoz.”

A szentek és mi – a bűnnel szemben

Minél inkább szentté válik az ember, azaz minél inkább egyesül Krisztussal egész életében, annál kevésbé követ el bünt; és ugyanakkor annál nagyobb lesz a büntudata mindennapi életében. A szentek ott is bűnösnek vallották magukat, ahol mi, mai annyira felületes emberek, egyáltalán semmit sem látunk, aminek köze volna a bűnhöz. A szentek bűnbánatot tartanak, könyörögnek Krisztus megbocsátó szaváért ott, ahol mi megelégedettek vagyunk önmagunkkal. A szentektől sokat kell még tanulnunk.

„Aki bűn nélkül valónak mondja magát, az hazug” – írja Szent János. A bűn koptat, öregít, összetör bennünket. Az ember életkorát a bűnei határozzák meg. De Krisztus mindig meg tud fiatalítani bennünket; biztosabban, mint ahogy azt a ráncokat eltüntető sebész tudja tenni arcunkon. „Menj – fiam – bűneid meg vannak bocsátva.” Micsoda bizonyosság!

M. Thurian: Életünk Krisztusban

A keresztény élet nem más, mint élet Krisztussal való közösségben, a Szentlélek jelenléte erejében, az Atya dicsőségére. Ez a keresztény élet a hit fényében megszerzett igazságban gyökerezik, a kegyelem eszközeivel táplálkozik: Isten igéjével, és a szentségekkel, a személyes és liturgikus (közösségi) imával; beteljesedik az emberi élet hétköznapijaiban, társadalmi, családi, közösségi síkon.

Az egész keresztény életet magában foglalja ez a kifejezés: „élet Krisztusban”. Valóban a keresztény élet nem törvények megtartásából áll, hanem azon törekvéseink összessége, hogy Krisztushoz váljunk hasonlónak, törekvés, amelyet a Szentlélek mozgat, aki megkereszteli a keresztényt.

„Az életem Krisztus” (Fil 1,21). Mivel Krisztus nyilatkozta ki, hogy milyenné kell válnia az igazi embernek, csakis Jézus Krisztus emberségével való közösségben teljesítheti be a keresztény igazi emberi életét. Ezért szólíthat fel bennünket Szent Pál: „Ugyanaz a lelkület legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban volt... Külsőjét tekintve olyan volt, mint egy ember; megalázta magát és engedelmes lett, mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.” (Fil 2,5)

Ez az élet nem Krisztus külsőséges utánzásában áll, ami lehetetlen volna számunkra, hanem a Vele való közösségben, amikor helyet készítünk számára bennünk, hogy Ő éljen bennünk és alakítson életéhez hasonlóan. Szent Pál azt is mondja: „Krisztussal keresztre vagyok feszítve. Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem. Amennyiben most testben élek, Isten Fiának hitében élek, aki szeretett engem, önmagát adta értem.” (Gal 2,19-20) A keresztény élete tehát önmagának való meghalás, önző egyéni énjének keresztrefeszítése, hogy Krisztus vegye birtokába egész lényét és éljen személyében, amelyet átváltoztat jelenlétével. A keresztény tehát továbbra is testében él, teljesen ember és önmaga marad; de a hitben való élet oly szorosan kapcsolja Isten Fiához, annyira hasonlónak teszi áldozatos szeretetéhez, hogy szinte elragadtatásban mondhatja: „Nem én, hanem Krisztus él bennem.”

A *hit*, amelyet a Szentlélek szít fel szívünkben, Istenhez kapcsol bennünket, teljes bizalommal tölt el gondviselése iránt és biztosít bennünket kinyilatkoztatása igazságáról. Az Istenhez való ragaszkodás által, az ezzel járó bizalom és biztonság révén a hit uralja a keresztény egész életét. Ábrahámot a hívők atyjának nevezik, mert engedelmisségével egyszer s mindenkorra a hittől inspirált élet példáját nyújtotta az embereknek. Isten felszólítására elhagyja hazáját, anélkül, hogy tudná hová megy; felszólítására, hogy áldozza fel fiát – az ígéret várományosát – engedelmeskedik, bár nem ismeri Isten további tervét; de az Úr visszatartja a parancs végrehajtásától és visszaadja fiát.

A keresztény élet tehát hitben való élet. A kereszténynek abban a biztos tudatban kell élnie, hogy Isten csak örömét és boldogságát akarja. Ez az élet a hitben a keresztényben feltételezi a lelki szegénységet, amelynek szellemében mindent csak Istentől vár. A keresztény tudja, hogy önmagában véve semmire sem képes; mindent Isten kegyelmétől vár és ez a várakozás a hit magatartása. Ez a lelki szegénység arra képesíti, hogy ne féljen az anyagiakban való szegénységtől sem, sőt szeretni is tudja azt, hiszen abban – sokkal inkább, mint a bőségben –, sokkal könnyebben esik a teljes Istenre hagyatkozás. A hitnek ez a magatartása azt eredményezi, hogy a keresztény akkor is örül, ha gyengének és kifosztottnak tudja magát, hiszen így mutatkozik meg benne Isten hatalma. A hatalom és az emberi siker eltakarhatja előlünk Isten erejét, ezzel szemben a gyengeségben minden erő úgy mutatkozik, mint amely Istentől jön. „...amikor gyöngé vagyok, – mondja Szent Pál – akkor vagyok erős.” (2Kor 12,10)

A *remény*, a hit gyümölcse, a keresztény számára győzhetetlen optimizmus forrása. Ez a remény elsősorban Isten ígéreteinek beteljesítésére irányul. A keresztény Krisztus dicsősége újra eljövételének reményében él állandóan, a feltámadás reményében, amikor majd láthatóan megtalál mindent, amit szeretett a földön, az Isten Országának örök élete reményében, az öröm, a béke, a szeretet és az Isten-dicsőítés életében.

Ez a remény azonban a földi életben bekövetkező közvetlen jövőre is vonatkozik. A keresztény tudja, hogy Isten mindig hű ígéreteihez és akarja, hogy minden ember boldogsága teljes legyen. A keresztény mindig reméli, hogy az elkövetkező pillanat a jelen pillanat örömteljes beteljesülését hozza, hogy a mára jobb holnap következik; így tehát reményből remény felé halad. Szent Pál azt mondja, hogy a szeretet mindent remél. Ha a keresztényt valóban eltölti a szeretet, Isten és embertársai szeretete, akkor sohasem eshet kétségbe önmaga vagy mások felől; mindent hisz és mindent remél. Ebben a keresztény reményben látszólag naivitás rejlik. De ez csak emberi látszat; valójában a remény, amely mindent remél, nagyon kedvező feltételeket teremt belső világunk és a külső helyzetek megváltoztatása számára. Hiszen tökéletesen remélve Istenben, a keresztény ember győzhetetlen reménye bizalmat sugároz minden ember felé és így a helyzetek és események átalakításában is együttműködik. Az ily reménységgel eltelt keresztény számára minden kegyelem, még a nehézségek és a szenvedések is, hiszen ezek érlelik hitét és szeretetét. A keresztény remény tehát egész valónkat eltöltő optimizmus forrása.

A *szeretet* – keresztény erénye – a hit gyümölcse, nagylelkű, Istennek és az embereknek szentelt szeretet. Szent Pál a szeretet erényét értékeli a legnagyobbra. Valóban hit és remény eltűnnek, mielőtt egyesülünk Isten Országában az örök életre; csak a szeretet, Isten és az emberek iránt, marad meg örökké. Isten a szeretet; a szeretet Istennek lényegét fejezi ki, a szeretet tehát örök. A szeretet elsősorban Istenhez kapcsol bennünket, de ezt az Isten iránti szeretetet nem lehet elválasztani a minden ember iránti szeretettől. Jézus az egész törvényt foglalta össze, mondván: „Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legfőbb: az első parancs. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.” (Mt 22,27-39).

Felebarátunkat szeretni, akivel együtt élünk, vagy akivel találkozunk, bárki legyen is az, annyi, mint Istent szeretni őbenne, Krisztust, aki jelen van, esetleg csak jelképesen; innen van, hogy a két parancs hasonlít egymáshoz. Nem szerethetjük Istent csak a hit és imánk síkján, hanem szeretnünk kell a többi emberekben is. És ezt a másik embert, felebarátunkat, úgy kell szeretnünk, mint önmagunkat. Krisztus s együttérző szeretete oly mérhetetlen, hogy oly szeretetet kíván tőlünk, amely elmegy képességeink határáig. Mivel jól tudjuk, hogy milyen mértékben és módon szeretjük önmagunkat, Krisztus azt kívánja tőlünk, hogy legalább annyira szeressük felebarátunkat, mint önmagunkat. Szeretetünk isteni erénye az áldozat és nagylelkűség szálaiból szövődik. El kell felejtenünk önmagunkat, és önmagunkat kell látnunk a másikban, hogy ily nagylelkűen adhassuk magunkat. A szeretet erénye nem keresi a maga személyes kielégülését, hanem kizárólag a másik javát és örömét. Ebben a nagylelkű áldozatban rátalálunk önmagunkra, szívünk kitágul Krisztus szeretetének méreteire s rátalálunk legnagyobb boldogságunkra, egyidejűleg a másik ember boldogságával, felebarátunkéval, akit úgy szerettünk, mint önmagunkat, Istenért, aki őt szereti és benne megmutatkozik nekünk.

A keresztény élet forrása a Krisztusban való élet hitben, reményben és szeretetben. A keresztény számára úgy tűnik, hogy az egész élet innen ered. De világos, hogy ezen az életen kívül – amely felkelti a hitet, reményt és szeretetet Krisztusban –, ott az emberi élet, amely nem egyszer bizonyos hasonlóságot mutat a keresztény élettel. Azok az emberek, akik nem ismerik Krisztust, erkölcsileg úgy élhetnek, mint a keresztények. „Amikor a pogány a törvény híján a természet szavára teszi meg a törvényben foglaltakat, – írja Szent Pál – törvény

hiányában önmagának törvénye. Ezzel igazolja, hogy a törvény követelménye szívébe van írva...” (Róm 2,14-15)

Isten így nyilvánítja ki, hogy nem hagyja el egyetlen teremtményét sem, nem engedi káoszba süllyedni. Mindaddig, amíg Krisztus nem vette birtokába valakinek a szívét, azt addig mégis Isten gondviselése őrzi és tartja fenn. Isten, aki szívébe írja az erkölcsi törvény elemeit, hogy megvédje és megakadályozza, hogy a teljes káoszban merüljön el. Bizonyos az is, hogy az embernek megvan a képessége, hogy elfojtsa lelkiismeretének hangját és visszautasítsa ezt a szívébe írott törvényt. Az ilyen tehát annak a törvénynek mértéke szerint nyer ítéletet, amely Istentől jön. Így tehát mindenkit aszerint a törvény szerint ítélnék, amely tudatában él: a keresztényt Krisztus törvényéhez való hűsége szerint, a zsidót Mózes törvénye szerint, másokat pedig szívük belső törvénye szerint.

Ez az ember szívébe írt törvény olyan erkölcsi tudatot kölcsönöz neki, hogy annak erejében olyan tetteket képes végrehajtani, amelyek méltók a keresztényhez is; sőt ez az ember, aki engedelmeskedik a szívébe írott törvénynek, sokkal becsületesebb, mint az a keresztény, aki nem él a hitének megfelelően. Ezért az Egyháznak igen nagy tisztelettel kell viseltetni az ilyen derék emberek iránt, akik lelkiismeretüknek engedelmeskednek, anélkül, hogy Krisztust ismernék. Észre kell ugyanis bennük venni magának Istennek művét, aki olyan erkölcsi törvényt írt a szívükbe, amely előkészíti őket a jóra és megőrzi a rossztól. Mindazonáltal ez az öntudat és ez az erkölcsi engedmesség nem kölcsönzi számukra azt a békét, amit Jézus Krisztus megismerése és szeretete ajándékoz nekünk. Ez a szívükbe írt törvény csak az erkölcsi rendetlenségtől óvja meg őket, emberi méltóságot kölcsönöz nekik, amely őket szinte a keresztények rokonaivá teszi és előkészíti őket az élet teljességére hitben, reményben, és szeretetben. Ha pedig nem követik a tudatukban élő erkölcsi törvényt, ez megítéli és vétkesnek nyilvánítja őket; ezt a bűnösséget pedig csak a Jézus Krisztustól nyert bűnbocsánat oldja fel.

Az Egyháznak tehát nagyon megértő magatartást kell tanúsítania minden ember iránt, hiszen tudja, hogy ennek a szívükbe írt törvénynek nem olyan egykönnyű engedelmeskedni Krisztus ismerete és szeretete nélkül. Az Egyház csodálattal telik el annyi derék ember láttán, akik az ő közösségén kívül tiszteletreméltóan élnek és így tanúskodnak Isten gondviseléséről. Ugyanakkor nem is ítélné meg szigorúan azoknak az embereknek nagy számát sem, akik nem képesek engedelmeskedni lelkiismeretüknek, hiszen tudja, hogy Krisztus kegyelme adhatja meg az embernek leginkább a kitartás erejét és bátorságát, hogy Krisztus szeretete a legdöntőbb érv és a leghatékonyabb lendítőerő a megbízható és hűséges élethez.

A keresztény élet felszabadult és kiegyensúlyozott élet. Gyakran két ellentétes kísértés veszélyezteti: a puritanizmus, túlzó szigor és a laxizmus (a szabadosság). A keresztény étellel egyfelől együtt jár, hogy szakítania kell természetes bűnös életével; a kereszténynek a világban kell élnie anélkül, hogy a világból való volna. Mindazáltal az ilyen szakításban gyakran hajlunk az általánosításra. Így a keresztény könnyen esik abba a hiedelembe, hogy annál hűségesebb, minél inkább elkülönül a világtól, a bűnös emberektől, (mintha ő maga is nem maradna gyarló bűnös), azt hiheti, hogy merőben elkülönítheti magát a „bűn zsoldjában álló” teremtményektől. Másfelől a keresztény étellel együtt jár a világban való jelenlét, és a szabadság a szeretetben. Viszont ez a jelenlét és szabadság azzal a veszéllyel jár, hogy a keresztényt is magával ragadja a világ szelleme, erős befolyást gyakorolva személyes akaratára. Az ilyen keresztény pedig könnyen esik abba a hiedelembe, hogy annál emberibb és szabadabb, minél kevésbé ítéli el a bűnt, minél jobban elvész a világ aggodalmaiban és problémáiban, túltéve magát minden „komplexuson és tabun”. Az igazi keresztény élet sem puritán, sem laxista; megvannak benne a szükséges szakítások és lemondások a bűnös emberi természet vonalán, mindazonáltal teljesen emberi és szabad mindabban, amit nem okvetlenül kell elvetnie vagy elkerülnie. A keresztény olyan ember, mint a többi, őt csak a szeretet különbözteti meg a többiektől. Ezzel a szeretettel együtt jár az áldozatvállalás önmagával

szemben és az emberiség mindenki iránt, abban a szabadságban, amely csak egyetlen törvényt ismer: Isten és a felebarát szeretetét. Az életnek e kiegyensúlyozottságára bizonyára nem lehet egykönnyen eljutni; kétségtelenül nem mindig könnyű világosan látni, hogy milyen magatartást tanúsítsunk bizonyos körülmények között. Az egyetemes keresztény közösség ítélete e téren sokkal biztosabb, mint a helyi közösségé vagy az egyéné. Ezért kell magunkat alávetnünk az Egyház magatartásának, akkor is, ha ez nem tűnik előttünk elég megalapozottnak, már csak azért is, mert tudjuk, hogy az Egyház fejlődésében hű marad Isten igéjéhez.

Az egész keresztény életet beleérthetjük és összefoglalhatjuk a szeretetbe, az Istennek és embertársnak szentelt áldozatos és nagylelkű szeretetbe. Szent Pál a szeretetet úgy jellemzi, hogy ez a Szentlélek első gyümölcse szívünkben és mindjárt fel is sorolja ennek a szeretetnek velejáróit és jellemzőit, egyrészt a Lélek ajándékainak felsorolásában (Gal 5,22-23), másrészt a Szeretet Himnuszban (1Kor 13,4-7). Ebben a két szövegben, amelyek bizonyos pontokon érintkeznek egymással, bennefoglaltatik az egész keresztény tanítás az életről.

Keressük egyszerűen a Szentlélek gyümölcseinek felsorolását kiegészítve a szeretet-himnusszal, megkülönböztetve az élet különböző nézőpontjait, amint e két szövegben kitűnnek. Ne keressünk fontossági sorrendet a Szentlélek gyümölcsei és a szeretet tulajdonságai között; ezek szabadon bontakoznak ki az apostol elmélkedésének dinamikájában; egyaránt fontosak, s mind a két felsorolás sajátos módján mutatja mi a hűségesen igyekvő keresztény szeretete.

„A Lélek gyümölcsei viszont: szeretet, öröm, békesség, türelem, szolgálatkészség, kedvesség, jóság, bizalom, hűség, szelídség, szerénység, önmegtartóztatás.” (Gal 5,22-23)

„A szeretet türelmes, a szeretet jóságos,
A szeretet nem féltékeny,
Nem kérkedik, nem gőgösködik
Nem tapintatlan, nem keresi a magáét,
Haragra nem gerjed, a rosszat föl nem rója,
Nem örül a gonoszságnak, de együtt örül az igazsággal.
Mindent eltűr, mindent elhisz,
Mindent remél, mindent elvisel.” (1Kor 13,4-7).

E két szöveg szerint így tűnnek fel előttünk a szeretet gyümölcsei:

a szeretet és az öröm,
a türelem és a szolgálatkészség,
a jóság és a bizalom,
a szelídség és az önmegtartóztatás,
a mértékletesség és az alázat,
a szegénység és a tisztaság,
a nagylelkűség és az irgalom,
az igazságosság és igazlelkűség.

Imádság Krisztushoz

Ó Krisztus, aki megjelentél az idők közepén. Hogy fényt hozzál az embereknek. Hogy felfedd természetüket. Hogy testedben diadalmaskodj bűneik fölött. Hogy egyesítsd a két meghasonlott részt. Hogy lehetővé tedd az ember számára a legnagyobb békét, miután alávetette testét a léleknek és lelkét az Istennek.

Ó Krisztus, az igazság Tanítója. Azé az igazságé, mely megszabadít bennünket.

Íme, a világnak szüksége van Rád, ma inkább, mint valaha. Íme, az emberi törekvések ellentmondanak. Íme, az emberek azáltal, hogy szabadabbak, egyre szolidárisabbak akarnak lenni.

Egyedül Te, Istenember, tudsz megfelelni kívánságuknak, válaszolni hívásukra, betölteni ürességüket. Anélkül, hogy lefékezned lendületüket. Anélkül, hogy elfojtanád az Életet.

Csak Te tudod őket legbensőbbükben megtisztítani. Ellenmondásaikat feloldani. Szelíden, behatóan és hatásosan irányítani a jobb felé, segíteni előhaladásukat kibontakozásukban, hogy elérjék Istent.

Általad. Benned. Bensőbbeséges életet élve a Te világosságodban. Éhesen az igazságra. Szeretve a szegénységet. Eltelve irgalommal és szelídséggel. Megbánva vétkeiket. Felszabadulva a testi vágy rabságából. Így lesznek békések és békítőek. (J. L. Lebre)

Mottó: Ismerjük meg önmagunkat,
 hogy jobban megismerhessük egymást.

„Igény az Evangéliumra; követelményeinek komolybavétele. Ez ma számos keresztény óhaja.

Az erkölcsstani kézikönyvek és törvénykönyvek előírásai nem elégítik ki azokat, akik ily módon a forrásokra akarnak visszanyúlni és határozottan elvetik a régi „lelki tükröket”, amelyekben igen gyakran csak a vallásgyakorlatokra szorítkozva épp csak azt a minimumot lehet megtalálni, ami elég ahhoz, hogy valaki ne érezze magát kirekesztve a keresztény közösségből.

Az ilyen keresztények azt várják el, hogy nem csak az elengedhetetlen minimumról beszéljünk nekik, hanem arról a nagylelkű törekvésről, amely lehetővé teszi számukra, hogy – a világban elfoglalt szerepüknek és helyzetüknek megfelelően – teljes mértékben éljék Krisztusban életüket.”

Ezt írja Th. Suavet domonkos atya egy kis önvizsgálati füzetkének előszavában. Ebben kifejti, hogy húsz évvel ezelőtt, a fent idézett igénynek megfelelően, az időközben elhunyt J. L. Lebre domonkos atyával együtt, világi munkatársak bevonásával különböző munkaközösségekben, részletes lelkiismeretvizsgálati könyvet¹ szerkesztettek, amely több nyelven szép elterjedtségnek örvendett. Közben ez a könyv teljesen kifogyott, amiről azonban úgy ítéli, hogy „teljesen újra kellene írni, az újabb fejlődést szem előtt tartva”. Addig is, mindazok számára, akik sürgősnek ítélik e mű kiadását, egyelőre annak általános elveket tartalmazó részét adta ki kis füzetkében az eredeti mű kiadója, 1970-ben. E füzet érthetően még közös szerzőkként szerepelteti Lebre és Suavet atyákat, s ennek a füzetnek anyagát közöljük a következő lapokon a kiadó engedélyével, akinek tanácsára az eredeti műnek pár éve elkészített magyar fordítását visszatartottuk, hogy majd az újonnan átdolgozás alatt állót adhassuk ki. Mindaddig alkalmoszerűnek tartjuk ez általános rész közlését, amely szintén bővült újabb szükségleteknek megfelelően (pl. két évtizede az autósok számára még nem szerepeltek az azóta igen időszerűvé vált utalások).

E behatóbb önismeretet szolgáló részletes önvizsgálat után közöljük a párizsi St. Séverin papi munkaközösség lelkiismeretvizsgálatát is, amely talán az esküvő előtti életgyónásra alkalmasabb.

Látnivaló, hogy mindkét írás a krisztusi eszmény felé törekvő keresztények számára készült, akik nem elégednek meg a súlyos bűnök kerülésével, hanem az eszmény felé irányító szeretetparancs jegyében akarnak élni, és elsősorban nem cselekedetek elkerülésére, vagy

¹ J. L. Lebre – Th. Suavet: Rajeunir l'examen de conscience (Paris, Les Editions Ouvrières), 1962. 3. kiadás.

megtételeire gondolnak, hanem lényeges magatartások kialakítására törekszenek és érzékenyen akarják tartani lelkiismeretüket olyan hibákkal szemben is, amelyek „úgy tűnnek, hogy komoly akadályai a mai ember lelki élete termékenységének” (Suavet).

J. L. Lebret – Th. Suavet: Önvizsgálat

Vétkek önmagunk ellen

Nagylelkűség hiánya

Elfogadjuk azt, hogy kisszerűek vagyunk. Kisujjunktat sem mozdítjuk, hogy a középszerűségéből kiemelkedjünk.

Hibáinkat szokások vagy társadalmi kényszer rovására írjuk.

Csak kis hányadát teljesítjük annak, amire képesek volnánk.

Semmiféle szellemi erőfeszítést sem teszünk.

Szellemi, gyakorlati, politikai és lelki síkon infantilisek maradunk.

Nem ismerjük korunk nagy szellemi áramlatait és főadatait.

Csupán szeszélyből, csapongó kedvünk szerint cselekszünk.

Időnköt rosszul osztjuk be,

vagy annyira lekötjük magunkat, hogy adódó alkalommal képtelenek leszünk önzetlenül segíteni.

Haszontalanságokra pazaroljuk időnköt.

Helytelen becsvágy

A pénzt imádjuk.

Sóvárgunk a gazdagság után.

Címért és rangért epedezünk.

Lényeges dolgoktól fosztjuk meg magunkat, családjunkat, csakhogy a hamis látszatot fenntartsuk.

Mások lehetőségeire, helyzetére irigykedünk.

Többnek szeretnénk látszani, mint amilyenek a valóságban vagyunk.

Ambíciónk nem kizárólag arra irányul, hogy másoknak szolgáljunk.

Gyengeségünk jelei

Nincs merszünk megvédeni az igazságot, síkra szállni az igazságosság mellett.

Akár túlzott óvatosságból, akár karrierért vagy pénzért készek vagyunk árulást is elkövetni.

A gazdagok és hatalmasok előtt hétrét görnyedünk.

A mértéktartás hiányára vall

Kényszerítő ok nélkül erőnkön felülire vállalkozunk, vagy játékból virtuskodunk.

Nincs elég önuralmunk.

Ok nélkül dühbe gurulunk, ha valami vagy valaki fölbosszant.

Rendtelenség és rendszertelenség

Még a jót is rosszul használjuk fel.

Csupa megszokásból henyén dolgozunk.

Megfontolás nélkül kötelezzük el magunkat.

Nem gondolunk hanyagságunk esetleges következményeire, sem hivatásbeli készségünk vagy tudásunk hiányainak következményeire.

Súlyos, esetleg halálos kimenetelű balesetet okozunk illetve megkockáztatunk.

Elszánásaink mellett nem tartunk ki szilárdan.

Nincs bennünk kellő kitartás.

Komoly ok nélkül abba hagyjuk a megkezdett munkát.
Előrelátás nélkül tervezgetünk.
Nem törődünk a határidőkkel s ez másoknak kudarcot vagy nagy kellemetlenséget okoz.
Nehézségek, balsiker esetén elveszítjük kedvünket.
Sohasem találunk időt magánybavonulásra, összeszedettségre, elmélkedésre.

Amikor gőg és hiúság vezet

Önteltek, dicsekvők és hivalkodók vagyunk.
Magunknak tulajdonítjuk a hivatásunk, tevékenységünk iránt tanúsított tiszteletet.
Nem feledjük el azt, hogy érzékenységünket megsértették.
Csupán arra törekszünk, hogy becsvagyunkat kielégítsük, vagy hogy magasztaljanak.
Mindig azt hisszük, hogy csak nekünk lehet igazunk.
Nem akarjuk képességeink határait lemérni és hiányosságainkat belátni.
Fennhéjázva ítélkezünk.
Olyasmiről is beszélünk, amihez mit sem értünk.
Hozzászólásainkban semmitmondással csupán a hozzáértés látszatát keltjük.

Testünk ellen vétünk

A természetes testápolásnak nem teszünk eleget;
Orvosunk előírásait nem követjük.
Túl sokat törődünk testünkkel és így feleslegesen sok időt vesztegetünk rá.
Visszaélünk étellel, itallal, kábítószerekkel.
Nem alszunk eleget.
Durva mulatozásokban találjuk kedvünket.
A durvaság látszatától tartva finomkodásokban éljük ki magunkat.
Élvezetek keresésében merítjük ki magunkat munkánk rovására.
Elfogadjuk a szexualitással kapcsolatos divatos nézeteket: semmit sem tartunk bűnnek e téren.
Azt hisszük, hogy ily vonatkozásban szabadjára engedhetjük magunkat, mintha nem tehetnénk másképp és tagadjuk felelősségünket.
Zavaros légkörű környezetben tetszelgünk és ezt természetesnek találjuk.
A nemi élvezetet a házasságon kívül keressük.
A házasságon belül a nemi élvezetet önmagáért keressük a párunkra és felelősségünkre való tekintet nélkül.

Vétkek mások ellen

A felebaráti szeretet ellen vétünk

Nem mondhatjuk teljes őszinteséggel, hogy embertársainkat is úgy szeretjük, mint önmagunkat.
Felebarátunkat önzően szeretjük. Kisajátítjuk a mások szeretetét. Féltékenyek vagyunk.
Önzőek vagyunk.
Nem kísérvük lelkes figyelemmel az általános emberi haladást.
Hiányzik belőlünk a kezdeményező szellem, a közjó érdekében.
Nem érzünk komoly szorongást mások nyomorúsága miatt.
Közömbösen haladunk el a szerencsétlenek mellett;
Bárkit is tudatosam vagy akaratlanul lenézünk, azaz:
Embertársunkról, bárki legyen is az, nem úgy gondolkozunk, hogy ő is ember, nem is bánunk vele emberként;

Nem fogjuk fel kellőképpen, hogy valami módon segítenünk kellene őt emberibb-emberré válásának útján. Valamilyen módon elfojtottuk személyiségét.
 Ténylegesen és megszokásból lenézzük a szegény embereket vagy általában a társadalmilag alattunk állókat, kisebb műveltségűeket.
 Tiszteletet hajhászni, anélkül, hogy magunk tisztelnénk a másikat.
 Gyakran megvárakoztatunk másokat.
 Megbeszélte találkozásainkat elfelejtjük, vagy elmulasztjuk.
 Ígéreteinket nem teljesítjük.
 Nem vagyunk mások számára elég hozzáférhetőek, vagy nem állunk eléggé rendelkezésükre.
 Nem figyelünk kellőképpen azokra, akik velünk beszélnek.
 Csak önmagunkról beszélünk és nem hagyjuk, hogy a másik kellőképp kifejezhesse magát.
 Nem törekszünk arra, hogy megértsük a másikat.
 Mások megértéséből kiindulva, saját gyengeségeinkkel szemben elnézőkké válunk.
 Önzésből vagy emberi tekintetből elmulasztjuk, hogy másoknak szolgáljunk.
 Nem törekszünk eléggé arra, hogy alkalmasabbakká váljunk jobban szolgálni.
 Lustaságból vagy gőgből kiszolgáltatjuk magunkat.
 Elmulasztjuk, hogy mások szükségén enyhítsünk, bár módunk volna rá.
 Veszélyben forgó felebarátunknak nem nyújtunk segítséget.
 Csakis olyan emberekkel érintkezünk, akiknek barátsága hasznosnak ígérkezik.
 Elhagyjuk barátainkat nehéz helyzetükben.
 Beszédünkben sértőek vagyunk.
 Másoknak ártunk rágalmozó, sértő beszéddel vagy egyszerűen fecsegésből.
 A belénk vetett bizalommal visszaélünk: kibeszéljük más titkait. Indiszkreten beleavatkozunk – szavainkkal vagy magatartásunkkal – mások magánéletébe.
 „Lehengereljük” a velünk ellenkezőket.
 Másokat megbotránkoztatunk magatartásunkkal, szavainkkal.
 Másokat megbotránkoztatunk, mert hangoztatott elveink és magatartásunk között ellentmondás van.

Az igazság ellen vétünk

Hazudunk.
 Óvatosságból, félelemből, gőgből hallgatunk, amikor pedig az igazságért kellene síkra szállnunk.
 Kereszténységünkre hivatkozunk, miközben semmi jelét sem adjuk, hogy az evangélium szerint igyekszünk élni.
 A keresztény tanítással ellenkező álláspontot vallunk (pl. az euthanázia, az abnormálisok sterilizálása terén).
 Mások előtt utólag igazolni kívánjuk megfontolatlan állásfoglalásainkat.

Az igazságosság ellen vétünk

Közvetve vagy közvetlenül emberhalál oka vagyunk. Idetartozik az is, ha célzásainkkal, tanácsunkkal vagy tevékeny segítségünkkel magzatelhajtásban működünk közre.
 Nem foglalkozunk a társadalmi problémákkal.
 Kifogásul a törvény mögé bújunk.
 Nem kutatjuk az emberi nyomor okait, s így nem akadunk fenn az embertelen társadalmi berendezkedéseken.
 Nevetségeseknek tüntetjük föl azokat, akik ilyesmivel foglalkoznak.
 Csak a közvéleményre vagy a sajtóra támaszkodunk más emberek megítélésében.
 Embertársaink szorult helyzetét, nyomorúságát saját javunkra használjuk.
 Befolyásunkat arra használjuk fel, hogy mindent megengedjünk magunknak.

Hanyagságunkból vagy kapzsiságunkból eredő bajokat a „gazdasági törvények”-kel magyarázunk.
Késlekedünk visszafizetni tartozásunkat.
A kölcsönvett holmikát – különösképpen a könyveket – túl hosszú ideig tartjuk magunknál, sőt tán el is „felejtjük” visszaadni.
Végérvényesnek tekintjük minden megszerzett előnyünket. Ezeknek az előnyöknek megvédelmezését elébe helyezzük az igazságosságnak.
Nem beszélünk nyíltan a társaságunkban és eltűrjük, hogy önző érdekek diadalmaskodjanak ott.
Elfogadjuk, hogy könnyebb és kényelmesebb életmódot folytassunk, mint amihez jogunk volna teljesítményünk és szolgálataink alapján.
Önmagunknak tartjuk meg fölöslegünket.
Pénzt keresünk munka nélkül.

Kötelezettségeink családunk iránt

Csak családunkkal és a családi gondjainkkal törődünk.
Feláldozzuk családunkat más feladatokért.
Nem vagyunk segítségére a család más tagjainak.
Saját céljainkra fordítjuk a családi jövedelem jelentékeny részét (dohányra, italra, piperecikkekre).
Nem tartjuk tiszteletben a család többi tagjainak egyéniségét, a gyermekekét is beleértve.
Többet kívánunk a gyermekektől, mint amire magunk mernénk vállalkozni.
Természetesnek tartjuk, hogy a szülők fontos dolgokat is megvonnak maguktól, hogy amit így megtakarítanak, a gyermekeknek juttassák.
Kemények vagyunk szüleinkkel szemben; nem vagyunk hajlandóak szeretetet mutatni irántuk.
Semmibe vesszük élettapasztalatukat. Úgy érezzük, műveltebbek vagyunk náluk és megfélemezünk róla, hogy mi magunk általában nekik köszönhetjük, hogy művelődhettünk.
Kíméletlenül beszélünk hozzátartozóink hibáiról.
Nem vagyunk elkötelezett család.

Vétkek az egyház ellen

Gondolattal

Szektának vagy pártnak tekintjük az Egyházat, nem pedig Krisztus titokzatos testének.
Amikor az Egyházra gondolunk, csak a látható Egyházra vagyunk tekintettel, különösképpen pedig megfélemezünk a tisztítóhelyen szenvedő Egyházzal.
Azt gondoljuk, hogy az Egyház szerepe a szentségek kiszolgáltatására korlátozódik; például nem veszünk tudomást az Egyház tanító szerepéről.
Az Egyház feladatát az erkölcs, vagy a fennálló rend őrzőjének szerepére korlátozzuk.
Sohasem olvastuk még el figyelmesen az Újszövetség könyveit.
Nem ismerjük a pápák tanításait XIII. Leó óta.
Bíráljuk e tanításokat anélkül, hogy olvastuk volna azokat.
E tanításokból csak a végső következtetéseket vesszük figyelembe, és nem a bennük megnyilvánuló evangéliumi sugallatot.
Csak azt akarjuk belőlük kiolvasni, ami alátámasztja már előzőleg elfoglalt álláspontunkat.
Összetévesztjük a megmerevedést a Hagyománnyal.
Kétkedünk benne, hogy az Egyház képes az evangéliumot úgy hirdetni, hogy az áthassa a mai világot.

Nem érzünk fájdalmat az Egyház elégtelenségein.

Nem érezzük önmagunkat is felelősnek a keresztények erőtlensége miatt.

Más nemzetek katolikus egyházaiban nem testvér egyházakat, hanem vetélytársakat látunk, vagy épp furcsaságnak tekintjük.

A nem katolikus keresztényekben ellenfeleket látunk, nem pedig tőlünk elváltan élő testvéreket.

Elvből, vagy szeszélyből antiklerikálisak vagyunk.

A szentáldozásban Krisztussal egyesülünk anélkül, hogy egyesülnénk az Egyházzal, annak alapvető szándékaiban.

Az aggodalmakkal, félelmekkel teljes világba a keresztény kiáltja bele a reményt.

A világ mindennap ezt az erős kiáltást várja tőlünk. (J. L. Lebret)

Evangeliumunk fel kell szabadítsa a lelkeket; ezt kell tegye, erre való.

Semmi nem állhat ellen szeretetünk forróságának és intenzitásának, ha égő, s egészen tiszta, és ha szívünket maradéktalanul Krisztusnak adtuk. (J. L. Lebret)

Krisztussal egyesülten – bármily esendő, bármily kicsiny legyek is, eleme vagyok a világnak, akinek legkisebb cselekedete is egyetemes következményekkel járhat és hatásosan kapcsolódik bele a diadalmas összjátékba. (J. L. Lebret)

Szóval

Az Egyházat a papsággal azonosítjuk, és úgy beszélünk, hogy „ők”, nem pedig úgy, hogy „mi”.

Az Egyház nevében szólunk vagy cselekszünk anélkül, hogy erre felhatalmazást kaptunk volna.

Könnyelműen bíráljuk az egyházi hierarchiát vagy a papságot, vagy a különböző irányú keresztény törekvéseket.

Bíráljuk az egyházi tanítóhivatal döntéseit, mert csak azt látjuk, hogyan érintenek azok bennünket, vagy közvetlen környezetünket és megfélemezünk róla, hogy a Szentatya az egész világot tartja szem előtt.

Cselekedettel

Egyéni vallásos meggyőződésünk, vagy különleges személyes helyzetünk ürügyén nem tartunk meg olyan szabályokat, amelyek minden hívőre egyaránt kötelezőek.

Alkalmazkodás ürügyén megszegjük a fegyelmet és elvetünk hitelesen keresztény értékeket.

Evangélium ellenes magatartással kompromittáljuk az Egyházat.

Keresztény voltunkat e világi előnyök elnyerésére használjuk fel.

Arra törekszünk, hogy egyházi vezetőket vagy szervezeteket saját evilági érdekeink szolgálatába állítsunk.

Az Egyház belső nehézségeit kitergetjük a nyilvánosság előtt.

Nem-keresztényekre akarjuk bízni a keresztények közt felmerülő ellentétek megoldását.

Fontosabb számunkra a saját tanúságtételünk, mint az Egyházé.

Mulasztással

Úgy tüntetjük fel magunkat, mintha az Egyház tevékeny tagjai volnánk, pedig sohasem tettünk érte semmit.

Nem törekszünk arra, hogy az Egyházat tisztábbá, elevenebbé, hatékonyabbá tegyük.

Nem gondolunk rá, hogy cselekedeteinknek milyen hatásuk van az Egyház életére.

Elvből, sznobizmusból vagy hanyagságból nem veszünk részt az Egyház mindennapi életében, sem rendkívüli megnyilvánulásaiban.

Nem veszünk részt megfelelő mértékben az Egyház anyagi terheinek viselésében.

Sohasem imádkozunk sem a pápáért, sem a papságért.

Semmit sem teszünk az Egyház egységének helyreállításáért – még csak nem is imádkozunk érte.

Vétkek Isten ellen

Csak a természetre és az emberekre gondolunk, és nem emelkedünk fel gondolatban Istenhez.

Arra várunk, hogy Isten megnyilatkozzék ahelyett, hogy az élet ellentmondásaiban mi magunk keresnénk meg őt.

Nem törekszünk arra, hogy a lehetőség határain belül felismerjük Isten szándékait.

Nem törekszünk arra, hogy annyit, amennyi rajtunk múlik, megvalósítsunk belőlük – és ha már mindent megtettünk, ami tőlünk telik, nem bízunk abban, hogy Isten eredményessé teszi igyekezetünket.

Nem hiszünk abban, hogy végső soron Isten vezérli a világot.

Nem látjuk meg és nem szeretjük Istent testvéreinkben.

Sohasem gondolunk a Szentháromságra.

Jézus Krisztusban nem látjuk legközelebbi testvérünket és felhagyunk vele, hogy mintaképünként kövessük.

Nem törekszünk arra, hogy Vele együtt hordjuk a világnak és különösképpen saját társadalmi osztályunknak bűneit.

A kereszt csak szobánk falán van, de életünkben nem fogadjuk el.

Krisztusra hivatkozunk, de nem törekszünk arra, hogy valóban az evangélium szerint éljünk.

Nem hat át bennünket mindenestül Isten szeretete.

Nem tudunk időt szakítani az imádságra.

Szűkösen mérjük azt az időt, amelyet Istennek szánunk.

Csak engedelmességből, vagy szokásból imádkozunk.

Csupán ajkunkkal imádkozunk.

Nehézségeink közepette vagy amikor tehetetlennek érezzük magunkat, nem folyamodunk az imádsághoz.

Amikor már egész életünket Istenre tekintet nélkül rendeztük be, a bajban Hozzá fordulunk, hogy segítsen.

Csak azért imádkozunk, hogy kérjünk valamit – sohasem azért, hogy imádjuk Istent, hogy

köszönetet mondjunk Neki, hogy ragaszkodásunkat és szeretetünket juttassuk kifejezésre.

Úgy tekintjük a lelki életet, mint oly kötelezettséget, amelyre csak akkor kerül sor, amikor már minden más kötelezettségünket teljesítettük.

Megelégszünk azzal, hogy eljutottunk a lelki élet egy bizonyos fokára és nem igyekszünk tovább jutni.

Ments meg Uram!

A virágtalan, gyümölcstelen ágtól,

A meddőségtől, lanyhaságtól,

A naptalan és esőtelen égtől:

Ments meg Uram a szürkeségtől!

Édes az ifjak méntás koszorúja.

Fehér öregek aranyos borúja.

Virága van tavasznak, télnek:

Ne engedj Uram, koravénnek!

Csak attól ments meg, keresők Barátja,

Hogy ne nézzek se előre, se hátra.

Tartsd rajtam szent, nyugtalan ujjad,

Ne túrd, Uram, hogy bezáruljak!

Ne hagyj Uram, megülednem,

Sem eszmében, sem kényelemben.

Ne túrd megállni az ostoba van-nál,

S nem vágyni többre kis mái magamnál.

Ha jönni talál olyan óra,

Hogy megzökkenne vágyam mutatója,

Kezem kezében ha kezdene hűlni.

Más örömén ha nem tudnék örülni,

Ha elapadna könnyem a más bűnén,

A minden mozgást érezni ha szünném,

Az a nap, Uram, hadd legyen a végső:

Szabadíts, meg a szürkeségtől!

Sík Sándor

Saint Séverin (Párizs) papi munkaközösség: Lelkiismeretvizsgálat

I. Alapvető kérdések

1. Megfelel-e életem Isten akaratának? Ismerem-e Isten rám vonatkozó akaratát, más szóval: tudom-e, mi az én egyéni hivatásom? Ha nem tudom, mit teszek annak érdekében, hogy megismerjem?
2. Töreksem-e arra, hogy Isten reám vonatkozó akaratát egyre jobban megismerjem az egyház irányításából, papok – lelkiatyám – tanácsából, felelősségteljes személyek vagy jószellemű, hozzáértő barátok figyelmeztetéséből?
3. Kiről vagy miről kell ma lemondanom, hogy Isten akaratát teljesíthessem? És megfordítva; kiről vagy miről nem szabad ma lemondanom, hogy Isten akaratát teljesíthessem?
4. Ha már elköteleztem magam valamilyen hivatásra, valamilyen életformára, szakítok-e rendszeresen időt (mikor és mennyit?) arra, hogy hivatásbeli hűségemet ellenőrizzem és haladásomat lemérjem? Mit kell még változtatnom életemen?

II. Általános kérdések

5. Isten azért kívánja, hogy akaratát teljesítsük, mert szeret minket; vajon én hogyan viszonzom Isten hozzám való szeretetét?
6. Hogyan töreksem Isten megismerésére, aki Jézus Krisztusban kinyilatkoztatta magát nekünk és Egyházán keresztül kapcsolatot létesített velünk?
7. Mit teszek azért, hogy hitbeli tudásomat fejlesszem? hogy megismerjem Isten szavát a Szentírásból és az egyház hagyományából? Olvasom-e rendszeresen a Szentírást? Olvasom-e a pápai enciklikákat? Fejlesztmem-e hitbeli tudásomat?
8. Milyen valójában az én „vallásgyakorlatom”? Minek tekintem: csak egyházi parancsot teljesítek vele, vagy Isten misztériumához járulok a hívők testvéri közösségében?

Mi nem mondjuk jó kereszténynek, aki misére jár és böjtöl, de Krisztus szellemét nem bírja. Mi nem érzük be ájtatossági gyakorlatokkal, szentelt vízzel, skapulárékkal, olvasókkal; mi krisztusi életet kívánunk.

(Prohászka Ottokár)

9. Vajon a szentmiseáldozat, az Úr oltára köré gyűlt testvéri közösségben való részvétel forrása és lényege-e életemnek? Milyen gyakorlati hatással van mindennapi életemre az Úr Jézus áldozatában való részvételem? Az áldozati közösség révén növekszik-e bennem a testvéri szolidaritás érzése?
10. Mennyiben érdeklődöm a világegyház életének legfőbb időszerű problémái iránt? Hogyan vállalok részt az egyház mai belső, zsinat utáni megújításában? Pozitív módon ítélem-e? Vagy azokhoz tartozom, akik a zsinati szellemet túllícitáló vagy egyéb túlzásaikkal zavart keltő személyekkel együtt magát a Zsinatot is elítélik? Részt veszek-e a liturgiában, az egyházközségi életben? Ha nem is tudok mindent megtenni, mi az, amit megtehetek és mi az,

amit meg is kell tennem a magam helyén: az egyházközségben, családomban, barátaim között?

11. Mennyire érdeklődöm a keresztények egységének nagyfontosságú problémája iránt? az uniós hét (január 18–25) alatt? más időben? a nem-katolikusok iránt tanúsított magatartásomban? Tájékozott vagyok-e ebben a kérdésben?

12. Mennyire gondolok imádságaimban és életemben egyébként is az egyház mai missziós munkájára az úgynevezett keresztény országokban? a missziós területen?

13. Milyen a magatartásom a nem-keresztények irányában? a másvallásúak, hitközömbösök és ateisták felé, rokonságomban és egyebütt? Tájékozódott vagyok-e e téren, és tudom-e milyen a keresztény magatartás, amit a mai kor elvár tőlem? Szoktam-e azokért is imádkozni, akik nem hisznek Istenben?

14. Mennyire érdeklődöm a mai világproblémák iránt? Milyen véleményt alkottam és milyen magatartást tanúsítok a nacionalizmus, a kolonializmus, a faji megkülönböztetés kérdésében? Bizonyos vagyok-e benne, hogy felfogásom ezekben a kérdésekben megfelel az Evangélium szellemének, ahogyan azt az egyház ma értelmezi?

15. Tájékozódottam-e arról, hogy milyen körülmények között él az emberiség nagyobbik része a gazdaságilag elmaradt országokban? A gazdasági és társadalmi haladásnak megfelelően mérlegettem-e, hogy ma mit követel meg az igazságosság és a szeretet? Vagy úgy gondolom-e, hogy ez a kérdés csak a szakemberekre és a jóléti intézményekre tartozik? vagy úgy vélem, hogy ebben szerepe van a közvéleménynek is, ami viszont feltételezi, hogy ki-ki tájékozott legyen e téren?

16. Mi a véleményem a világbéke nagyfontosságú kérdéséről? Mit tudok róla? Mi a pápák állásfoglalása ebben a kérdésben? Mi az álláspontjuk az atomfegyverkezést illetően? Ismerem-e a „Pax Christi” nemzetközi keresztény békemozgalmat?

III. Különleges kérdések

17. Pénz. Szegény vagyok-e evangéliumi értelemben? Vagy talán a pénzszerzés, a kényelem és a szórakozás lettek életcélommá?

18. Mennyi részt juttatok anyagi javaimból a szegényeknek, az egyháznak, a nagy segélyszervezeteknek, a misszióknak? Hogyan aránylanak ezek az adományok személyes kiadásaimhoz: a feltétlenül és a kevésbé szükségesekhez? Hogyan veszem ki a részemet országos érdekű beruházásokból?

19. Idő. Hogyan osztom be időmet? mennyi jut a pihenésre, szórakozásra, imádságra, munkára? családomra, barátaimra és másokra? Van-e napirendem, időbeosztásom? Nem volna-e szükségem rá? Tudom-e, hogy időt kell áldoznom az imára is, és hogy ez már maga is Istennek tetsző áldozat?

20. Munka. Részt alkotja-e a munka lelki életemnek, vagy merőben profán dolognak tekintem? Isten akaratát teljesítem-e általa? Felajánlom-e áldozatként Istennek? A testvéri szeretet gyakorlását látom-e benne. Isten gyermekeinek teljesített szolgálatot? Nem vagyok-e a munka megszállottja, aki minden másról megfeledkezve csak munkaszünetéből vagy érvényesülési vágyból dolgozik? Vajon nem hagyatkozom-e túlságosan másokra személyes dolgaiban, különösen az anyagiak terén? Tudok-e segíteni másoknak és szívesen elfogadom-e mások segítségét? Tudok-e közös munkában együttműködni másokkal? Munkaközösségben? Családomban? Hogyan tanúsítom a szolidaritás szellemét ott, ahol éppen dolgozom?

21. Egészség. Gondolok-e testi egészségemre vagy pedig nem törődöm vele?

Gondoskodom-e életkoromnak megfelelően egészségemnek ápolásáról és testi erőm megtartásáról? Engedelmes szolgálatra tudom-e fogni testemet? Nem kényeztetem-e? Nem

félek-e a szenvedéstől és a betegségtől? Nem válok-e ilyenkor kiállhatatlanná? Kész vagyok rá, hogy akár ma is meghaljak?

Ha valaki a jóságnak és szeretetnek csak egy morzsáját, az igazságnak és fénynek csak egy sugarát hozta a világra, már nem élt hiába: életének megvolt az értelme.

P. Alfred Delp SJ utolsó szavai kivégzése előtt

IV. Életformával kapcsolatos kérdések

22. Házaselet. Minek ítélem ezt az életállapotot: merőben világias életformának? vagy talán a szeretetességhez viszonyítva a „könnyebb útnak”? vagy az Istennek szenteltség egyik formájának tekintem, amelyben az ember hitvestársán és gyermekein keresztül adja oda magát mennyei Atyjának? – Ha házasságra készülök, hogyan gondolkodom a jegyességről? Szentelek-e annyi érdeklődést és időt házasságom előkészítésének, mint amennyit egyéb foglalatosságoknak? Tudom-e, hogyan kell helyesen felkészülni a házasságra a jegyesség alatt?

23. Hitvestársam elkényeztetett bálványom-e? Vagy szeszélyeimnek tárgya? Vagy Isten szeretetének jelenléte, megtestesítője, aki joggal vár el tőlem teljes odaadást? Ennek a hitbéli látásnak alapján mi a véleményem a házassági hűtlenségről, a különélésről, a válásról?

24. Szem előtt tartom-e házaseletemben a természeti törvényt, az evangéliumi eszményt, az egyház tanítását?

25. Töreksem-e arra, hogy rosszra hajló akaratomat a keresztény lelkiismeret követelményeinek megfelelően neveljem és mindent hitvestársammal egyetértésben tegyek? Vajon tekintettel vagyok-e az ő gondolkodásának és magatartásának fejlődésére?

26. Belátom-e, hogy a gyermek nem csak Isten-áldás, hanem Isten jelenléte is otthonomban, és hitvestársammal való egységem záloga és bizonyítéka? A különélést vagy a hitvesemmel való egyenetlenséget gyermekeim ellen való bűnnek tekintem-e?

27. Gyermekeim nevelésében el tudom-e fogadni illetékes személyek (pedagógusok, orvosok, pszichológusok, papok) segítségét, sőt adott esetben irányítását? Elsőszámú kötelességemnek tartom-e gyermekeim vallásos nevelését? Hogyan hatok gyermekeimre: szavammal, példámmal, az otthonban teremtett légkörrel? Ha gyermekeim papságra vagy szeretetességre éreznek hivatást, támogatom vagy akadályozom-e? Nem vagyok-e téren esetleg tapintatlan, erőszakos? Vagy éppen felelőtlenül hanyag, közömbös?

Ha még ingadozom élethivatásom és életirányom megválasztásában, nem volna jó újra meg újra átnézni és imádkozva átgondolni ezt a lelkiismeretvizsgálati vázlatot? Elkezdve az alapvető kérdésekkel, amelyeket így lehetne összegezni:

Életem odaadott élet-e? akár így, akár úgy, de odaadott-e? milyen módon? minek? kinek? de bármiképpen is: a Szeretetnek, Istennek? Vajon valóban kijelenthetem ma Isten előtt, hogy egész életemből nem tartok meg semmit magamnak, hanem szeretetből kész vagyok mindent odaadni? Az Evangélium szellemében: Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön... (Lk 12,49)

Új parancsot adok nektek: Szeressétek egymást! Amint én szeretlek titeket, úgy szeressétek egymást ti is... (Jn 13,34)

Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, aki életét adja barátaiért... (Jn 15,14)

Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét mindennap és kövessen engem... (Lk 9,28)

Időnként ajánlatos a lelkiismeretvizsgálat előtt, elmélkedve elolvasni a tízparancsolatot, a nyolc boldogságot (Mt 5,1-11). Jézus búcsúbeszédét az Utolsó Vacsorán (Jn 13-17).

J. L. Lebre: Életstílus

Mottó: Legyen mondanivalónk a világ számára.
Tudjunk nagy távlatot vázolni az
emberek elé. Mert attól szenvednek, ha
csak közepszerűsége hívják őket.

Mindent az igazság szellemében vállalni és végre is hajtani.

o

Minden emberhez nagy tisztelettel és nagy szeretettel közeledni.

o

Szerető együttérzéssel lenni mindenki iránt.
Megértő segítőkészséggel lenni minden baj iránt.
Mindenkiben az értéket felfedezni és szeretni.

o

Áhítozni a munkára.
Megfelelő eszközöket alkalmazni.
Jól csinálni mindent, amit teszünk.
Hatékonyagra törekedni.
Eleget tenni az elvállalt kötelezettségnek.

o

Semmi jóakarató törekvést vissza nem utasítani. Együtt dolgozni azokkal, akik elkötelezték
magukat. A közjó előmozdítására törekedni. Vállalni az összjátékot munkatársainkkal.
Nagyvonalúan részt vállalni az anyagi terhekből.

o

Azzal kezdeni, hogy önmagunkat hibáztatjuk.
Kívánni, kihívni, elfogadni a kritikát.
Kissé mindig mosolyogni önmagunkon.
Természetesként elfogadni a nehézséget, a küzdelmet.
Nyugtalankodni, ha minden könnyen megy.
Javunkra kiaknázni a kudarcot is.
Megőrizni mindig optimizmusunkat.
Inkább cselekedni, mint beszélni.

o

Teljesen áthatva lenni az Evangéliumtól.
Az egyházzal együtt építeni.
Bízni az életben és a Lélekben, amely ott fű, ahol akar.

J. L. Lebre: Életelvek

Tevékenységünk alapelvei

A tényekből kell kiindulni az ész és a hit fényénél.

o

Elsőben a tárgynak szenteljük figyelmünket a szó legáltalánosabb értelmében: „Miről is van szó?”

o

Kizárólag a tárgyra irányulni,
kizárólag a jót ambicionálni.

o

Beilleszkedni Isten tervébe. Mindent ebbe illeszteni. Teljesen áthatva lenni ettől a kívánságtól.

o

Lehetőleg teljesen a véghezviendő feladatnak szentelni magunkat és azt jól végrehajtani.

o

A véghezviendő mű számít. Aki erre törekszik, már nem rabja önmagának, és nem lesz terhére másoknak. Az emberek pedig, akik látják életünket, önzetlen lelkesedésünket, barátainkká válnak.

Helyezzük ezt a munkánkat mindig Krisztus totális művébe, annak szerves részeként.

o

A végrehajtandó feladat: jószántunkból önként dolgozni az egyetemes emberi felemelkedésen.

o

Legyen mondanivalónk a világ számára.

Tudjunk nagy távlatot vázolni az emberek elé.

Mert attól szenvednek, ha csak középszerűsége hívják őket.

o

Keresztény kötelességünk, hogy az igazság mellett tegyünk tanúságot, hogy Krisztus mellett tegyünk tanúságot.

Tevékenységünk irányulásai

A természet helyes használata: erény; a visszaélés vele: a bűn.

o

Nagyság. Messzire tekinteni, nagyot akarni, nagyot gondolni. Ma minden küzdelem az ember, az egész világ méretére van szabva. Legyünk eleve készek mindent nagyszabásúan véghezvinni, mégha a tevékenység során legtöbbször csak kis szerepet is viszünk.

o

Ne azzal törődjünk, hogy karriert csináljunk, hanem hogy életünk gazdag legyen, mert minden tevékenységünk a lényegre irányul.

o

A lényegre sohasem bukkanunk rá keresés és a Szentlélek segítségével.

o

Ne vitatkozzunk: alkossunk.

o

Nem arról van szó, hogy egy szűk ösvényt fedezzünk fel magunknak és azt járjuk magányosan – széles utat kell kitervezni és megépíteni sokak számára.

o

Nagyobb képességűek számára a legjobb iskola a folyóban fürdeni. Bele kell ugrani és úszni, vagy az ár sodrásában, vagy a víz alatt ár ellen úszva. De nem szabad olyanokat a vízbe lökni, akik megfulladnának. Nem mindenki van oly fából faragva, hogy erejét meghaladó hősi kalandra vállalkozhassak.

o

Elkötelezettség: az együttérző ember tevékenysége, hajtva az igazságosságtól, lelkesítve a szeretettől.

o

Elkötelezettségünk területe: ott ahol a legtöbbet kell és tudunk is tenni; és ott, ahol az ínségre, a segélyhívásra a legkisebb a visszhang.

o

Helyes beállítottság: nem annyira a bajokkal, mint azok okaival foglalkozni.

Azután keresni és felfedni még az okoknak okait is.

Sóhajtozni, minek? Üstökön fogni a bajt és legyőzni.

o

A cél: megmenteni és kibontakoztatni az embert. Az egész embert, és az egész emberiséget.

o

Megmenteni az embert annyi, mint mindent megmenteni benne, tehát szellemét is, sőt ezt legelőbb.

o

Tisztelet minden ember iránt; helyes – de tettekben megnyilvánuló tisztelet, segítség, hogy különbé válják.

Munkánk hatékonysága

Minden munkának megvan a maga technikája. Ezt nem tanulmányozni, nem alkalmazni, vakmerőség.

o

Aquinói Szent Tamás mondotta a tudományos kutatásra: „Mindig rá gondolni!” Ez érvényes a munka emberére is.

o

A tevékenység kényszerű „megállóhelyei” – például a betegségek – igen alkalmasak arra, hogy mindent elhelyezzünk a maga helyére, hogy megtaláljuk a helyes távlatot. Gyakran így végezzük a legtermékenyebb munkát. Kiszakadva a világ zajából, az élet áramából, a dolgok fölé emelkedhetünk. Levonhatjuk a tanulságokat eddigi működésünkből, és szembeállíthatjuk az elvekké gyakorlati tapasztalatainkat. Ezzel az elvek új életet nyernek.

o

Ha szert tettünk arra az érzékre, hogy figyelmünk minden téren a lényegre irányuljon, akkor egyhamar nem is lesz másra időnk, mint csak a lényegesre.

o

„Ha egy ember – még ha közepes tehetségű is – minden képességét egyetlen célra irányítja, ezt el kell érnie.” (Egy francia generális mondása.)

o

Egyetlen célra törekedni, magunkkal ragadni e cél felé a többieket, és mindig rágondolni!

o

Az élet túlságosan rövid ahhoz, hogy akár csak egy órát is intrikára vesztegessünk.

o

Ne foglaljunk állást, mielőtt ismernénk a kérdést.

Kerüljük az elhamarkodott és szenvedélyes ítélezést az emberek és események felett.

Ne kezdjünk meggondolatlanul hozzá semmiféle vállalkozáshoz.

o

Kinek-kinek egészsége, vérmérséklete szerint csak meghatározott „harci potenciálja” van. Ne aprózzuk el tehát erőnket szélmalomharcokban.

o

A nagy vállalkozás a világ szemében mindig oktalanság!

A keresztény életről szóló korszerű irodalom

LIÉGÉ, Pierre-André: *Krisztusi élet*. Bécs, Opus Mystici Corporis, 1973, 125 lap.

QUOIST, Michel: *Így élni jó*. Elmélkedések az élet művészetéről – mai keresztényeknek.
Bécs, Opus Mystici Corporis, 1973. 4. kiadás, 302 lap.